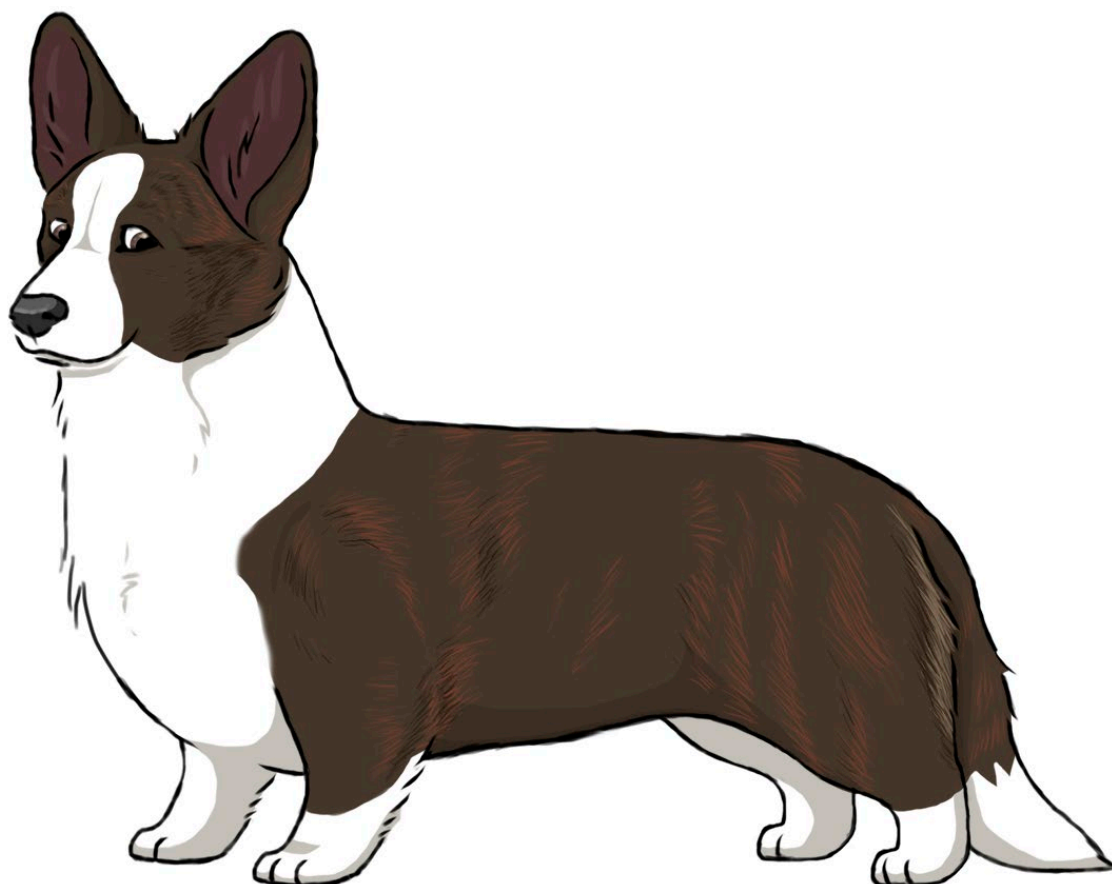


**Jalostuksen tavoiteohjelma
vuosille 2025-2029**

WELSH CORGI CARDIGAN



Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa xx.xx.2024
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt xx.xx.2024

Sisällys

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	8
4. RODUN NYKYTILANNE.....	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2 Jalostuspohja.....	11
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	18
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	19
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	19
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	19
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	19
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	19
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	22
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	24
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	26
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	26
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	26
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	42
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	43
4.3.4 Lisääntyminen	44
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	45
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	46
4.4. Ulkomuoto	47
4.4.1 Rotumääritelmä	47
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	48
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	49
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	49
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	51

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	51
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	54
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	56
6.1 Jalostuksen tavoitteet	56
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	56
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	57
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	58
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	61
7. LÄHTEET	63

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Welsh corgi cardigan on monipuolinen seuralainen nyky-yhteiskunnan tarpeisiin. Se soveltuu aktiivisemmankin perheen lemmikiksi ja monenlaiseen harrastustoimintaan. Alkuperäisessä karjakoiraikäytössä welsh corgeja käytetään enää harvemmin, mutta niiden tulisi kuitenkin kyetä niin fyysisesti kuin psyykkisestikin alkuperäisiin tehtäviinsä.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Luonneominaisuuksien ja käyttäytymisen kartoittaminen	Suomen Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksen käyttöönotto, luonneprofiilin laatiminen ja tulosten kerääminen
Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Virallisten terveystutkimustulosten lisääntyminen	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty laajat selkätutkimukset. Lonkkaindeksien vaihtoehtoisen hyödyntämisen käyttöönotto PEVISA-ohjelmassa. Kynnärnivelen inkongruenssilasuntojen kerääminen ja tulosten vaikutusten seuranta jalostuksessa. Silmätarkastuslausuntojen tilastointi.
Laajojen terveystietojen kerääminen	Terveystietopankin perustaminen Kohdennetut terveystieteiden kyselyt
Rodulle tärkeiden geenitestien määrittely ja tulosten kerääminen	Rotujärjestö tiedottaa jäsenistöään rodulle saatavilla olevista geenitesteistä sekä jakaa tietoa siitä, miten geenitestausta voidaan käyttää jalostuksen työkaluna jalostusmateriaalia hukkaamatta. Rotujärjestö kerää ja tallentaa geenitestituloksia terveystietopankkiinsa.
Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Pentueseurantalomakkeen vastausten lisääntyminen Synnytyskomplikaatioiden syiden kartoitus	Pentueseurantalomakkeen päivitys Kannustetaan kasvattajia pentueseurantalomakkeen palauttamiseen Lomakkeista saatujen tietojen analysointi ja raportointi
Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Anatomian tuntemus rodunharrastajien keskuudessa lisääntyä.	Rotujärjestö jakaa anatomiaoppia Corgiset-jäsenlehdessä, webinaareissa ja mm. kasvattajapäivillä.
Liioiteltujen/sairaalloisten piirteiden tunnistaminen ja tiedostaminen	Asiaa tuodaan esille paitsi ulkomuototuomareiden koulutuksissa myös rodunharrastajien keskuudessa
Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Nyky-yhteiskuntaan soveltuvien seura- ja harrastekoirien käyttöominaisuuksien säilyttäminen	Kannustetaan corginomistajia osallistumaan erilaisiin rotujärjestön tapahtumiin ja harrasteisiin
Paimennustaipumusten testaamisen lisääntyminen	Rotujärjestö järjestää paimennustaipumustestauksia
Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Geenipohjan laajentaminen	PEVISA-ohjelmaan sisällytetään kielto uusintayhdistelmistä. Jalostuksen tavoiteohjelmaan sisällytetyt jälkeläismääräsuositukset päivitetään ja niistä tiedotetaan vuosittain

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla laajempi selkäkuvaus- (LTV, VA, SP, IDD), lonkkakuvaus- ja kyynärnivelen inkongruenssiläusunto tai aiempi kyynärnivelläusunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto, joka ei ole 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai tRD:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosi ”muu vähämerkityksellinen kaihi” ei kuitenkaan sulje koiraa jalostuksesta. Jos koiralla on todettu mRD, gRD tai PPM, on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa. D lonkkaisen voi parittaa vain A tai B lonkkaisen kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101.

Uusintayhdistelmät on kielletty.

Koiran väri on ilmoitettava rekisteröinnin yhteydessä.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia. Jos pentueen vanhempi on ulkomainen koira, eikä sillä ole ulkomaista lonkkaläusuntoa tai -indeksiä, saa sitä käyttää vain A-C-lonkkäiselle koiralle tai selläiselle D-lonkkäiselle koiralle, jonka oma indeksi on vähintään 101. Ulkomäisille koirille voidaan huomioida myös mahdollinen ulkomainen indeksi. (narttu 1, uros 2 pentuetta)

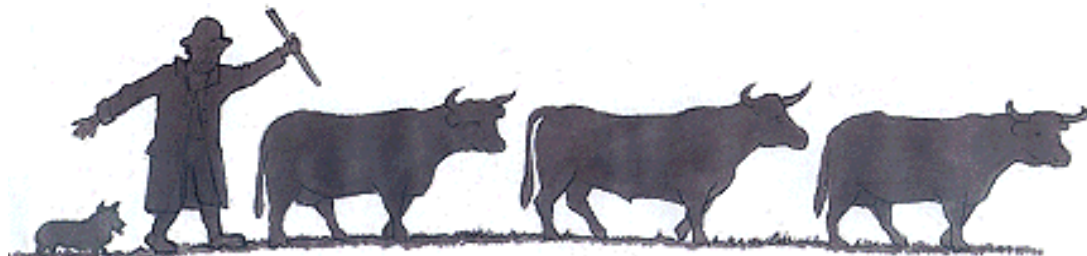
Lisäksi huomioitava, että Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaisesti Merle-merle-yhdistelmät ovat kiellettyjä.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Welsh corgi cardiganin oletetaan olevan vanhempi kahdesta corgirodusta. Rodun pitkä historia on tarujen ympäröimä. Sen esi-isinä pidetään noin 1000 eKr. Britanniaan kelttien mukanaan tuomia nk. teckelkoiria, jotka olivat pitkiä, lyhytjalkaisia ja vääräsäärisiä. Näistä katsotaan myös esimerkiksi mäyräkoiran ja bassettien polveutuvan.

Walesissa teckelkoirat kehittyivät nopeasti cardigan-tyyppiseksi joka paikan koiraksi risteydyttyään paikallisiin paimenkoiriin. Talonpojat saivat näistä risteytymistä monikäyttöisen koiran, jossa yhdistyivät paimenkoira-, vahtikoira- ja rottakoiraominaisuudet. Kerrotaanpa rodun olleen metsästyksessäkin oivana apuna.



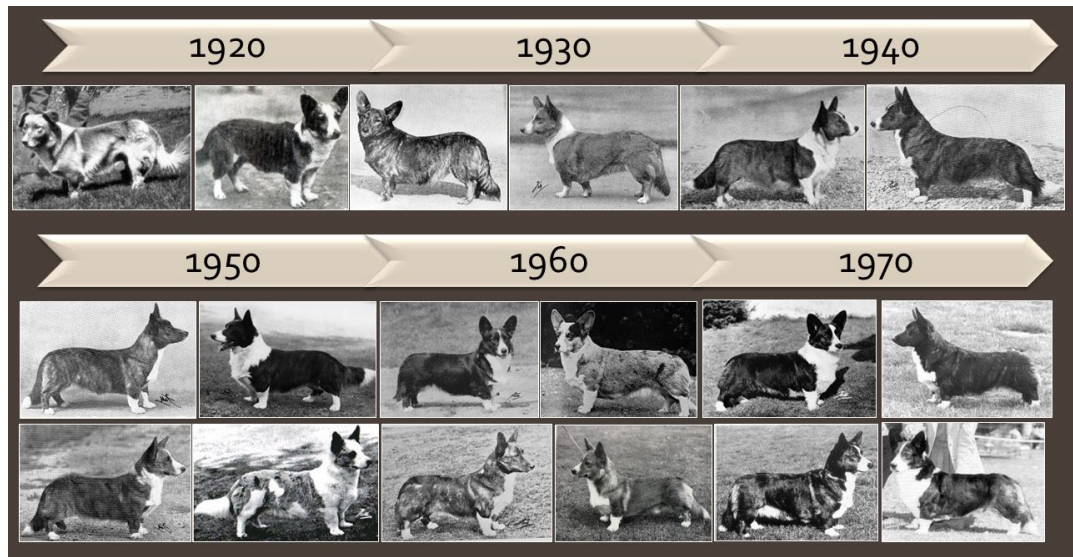
Kuva 1. Corgit kuljettivat karjaa markkinoille pitkiäkin matkoja

Cardiganien erikoisosaamista oli karjan kuljetus. Lehmien ja hevosten potkut menivät yleensä matalan, keskinkertaisella nopeudella paimentavan koiran yli. Corgi oli korvaamattomaksi avuksi, kun karja piti ajaa markkinoille, joskus jopa Lontooseen saakka. Se kulki karjan mukana päivät ja vartioi yöt. Tämä vaati sisukkuutta, notkeutta ja tarkkaavaisuutta. Nämä ovatkin corgin leimaa-antavia ominaisuuksia tänä päivänä.

Englannin Kennelklubi tunnusti Welsh Corgin vasta vuonna 1925. Vuonna 1934 cardigan ja pembroke erotettiin omiksi roduikseen niin jalostus- kuin näyttelytarkoituksessakin.



Kuva 2&3. Maisemakuvaa Cardiganshirestä Walesista ympäristöstä, jossa rodun kantakoirat ovat asustaneet.



Kuva 4. Rodun kehitystä Iso-Britanniassa 1920-1970 luvuilla

Eri linjat

Welsh corgi cardiganit ovat levinneet maailmanlaajuisesti, mutta varsinaisiksi aktiivialueiksi rodun kotimaan, Iso-Britannian, lisäksi voidaan lukea Yhdysvallat, Australia, Uusi-Seelanti, Venäjä sekä monet Euroopan maat. Erityisiä linjajeroja ei ole kuitenkaan havaittavissa.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen welsh corgi cardigan rekisteröitiin Suomessa vuonna 1970. Tämä koira oli Iso-Britanniasta tuotu puna-valkoinen narttu Dilwel Tonga. Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue rekisteröitiin vuonna 1974, kasvattajinaan rodun maahantuojat Saga ja Antero Lindroos (kennel Sasalu).

80-luvulla kiinnostus cardiganeja kohtaan alkoi kasvaa ja mukaan tuli uusia kasvattajia, jotka toivat uutta jalostusmateriaalia lähinnä Ruotsista, Norjasta ja Iso-Britanniasta.

90-luvulla cardiganien rekisteröintimäärät nousivat voimakkaasti. Tuontikoiria saapui maahan aikaisemmin mainittujen maiden lisäksi muun muassa Alankomaista, Tanskasta, Saksasta ja Ranskasta.

2000-luvulle saavuttaessa cardiganit ovat vakiinnuttaneet paikkansa pembrokeiden rinnalla ja nykyisin cardiganeja rekisteröidään jo pembrokeja enemmän. Uusia tuontikoirien kotimaita olivat muun muassa Uusi-Seelanti, Australia, Puola, Yhdysvallat ja Venäjä. Lisäksi kansainvälinen yhteistyö ja keinosiemennysmahdollisuudet ovat laajentaneet geenipohjaa.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana kiinnostus suomalaisia cardiganeja kohtaan on herännyt myös muualla maailmassa. Suomalaisyntyisiä koiria on viety rodun kotimaan lisäksi mm. muihin Euroopan maihin ja Yhdysvaltoihin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotujärjestö ja aiempi rotua harrastava yhdistys

Helmikuun 10. päivä 1971 lausuttiin Suomen Welsh Corgi Seura ry – Finska Welsh Corgi Sällskapet rf:n perustamissanat Suomen Kennelliiton tiloissa Bulevardilla, Helsingissä. Yhdistys oli aluksi Suomen Seurakoiraliiton alainen rotua harrastava yhdistys, mutta toukokuun 6. päivänä 1978 Suomen Kennelliiton valtuusto hyväksyi Suomen Welsh Corgi Seuran rotujärjestöksi.

Rotujärjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Welsh Corgi Seuran tehtävä on toimia welsh corgi cardigan ja welsh corgi pembroke –rotujen rotujärjestönä. Sen tarkoituksena on edistää rotujen jalostusta, oikeaa kasvatusta sekä toimia rodunharrastajien yhdyssiteenä. Päämääräänsä yhdistys pyrkii erilaisen valistustyön avulla, sekä osallistumalla näyttelyihin, kursseihin ja kokeisiin tai itse niitä järjestämällä. Jäsenmäärä vuoden 2023 lopussa oli 1370. Corgiseuran toiminta-alueena on koko Suomi. Jotta yhdistyksen toiminta tavoittaisi jäsenistöä paremmin, on perustettu neljä paikallista alaosastoa, jotka tahoillaan järjestävät erilaisia tapahtumia. Yhdistyksen jäsenlehti Corgiset on ilmestynyt vuodesta 1976.

Taulukko1. Suomen welsh corgi seura ry:n jäsenmäärät vuosina 2016-2023

v.2016	v.2017	v.2018	v.2019	v.2020	v.2021	v.2022	v.2023
1037	1010	1077	1160	1194	1306	1367	1370

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Welsh Corgi Seuralla on jalostustoimikunta, jonka toimintapiirissä ovat molemmat rotujärjestön edustamat rodut. Jalostustoimikunta kokoontuu tarvittaessa ja hyödyntää kokouksissaan etäyhteyksiä. Jalostustoimikunnan valinta tapahtuu yhdistyksen hallituksen toimesta kahdeksi (2) vuodeksi kerrallaan. Työskentely tapahtuu hallituksen valvonnan alaisena.

Jalostustoimikunnan keskeisimpiä tehtäviä ovat tiedon kerääminen, jakaminen ja tilastointi sekä neuvonta ja ohjaus. Rotujärjestön lehdessä julkaistaan jalostustoimikunnan kirjoittamia artikkeleita ja raportteja. Lisäksi jalostustoimikunta ylläpitää rotujärjestön internetsivuilla erityistä jalostusosiota. Jalostustoimikunta vastaa tarvittaessa kirjallisesti jalostustiedusteluihin. Ulkomuototuomareiden erikoiskoulutus ja koearvostelut sekä kasvattajille suunnatut koulutuspäivät ovat myös jalostustoimikunnan järjestämävastuulla.

Rotuneuvonta ja pentulistan ylläpito ovat osa jalostustoimikuntaa. Niiden tehtävänä on antaa tietoa rodusta, saatavilla olevista pennuista, tulevista pentueista ja mahdollisista kotia vaihtavista aikuisista koirista. Pentueen ilmoittaminen pentulistalla on rotujärjestön jäsenelle maksutonta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suoja monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuuniteuteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempansa useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä.

Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013, www.kennelliitto.fi

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Vuositilasto – rekisteröinnit

Taulukko 2. Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän vuositilasto ajalta 2014-2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)	439	396	446	383	349	345	321	266	277	250
Tuonnit	9	34	11	18	9	9	13	11	8	13
Rekisteröinnit yht.	448	430	457	401	358	354	334	277	285	263
Pentueet	76	72	75	67	65	55	56	45	45	40
Pentuekoko	5,8	5,5	5,9	5,7	5,4	6,3	5,7	5,9	6,2	6,2
Kasvattajat	51	49	44	40	41	31	30	30	27	28
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	48	44	51	43	45	42	42	36	35	32
- kotimaiset	34	28	38	31	30	28	31	24	27	27
- tuonnit	12	13	12	10	13	12	9	7	7	4
- ulkomaiset	2	3	1	2	2	2	2	5	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 11 kk	3 v 6 kk	3 v 11 kk	3 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 8 kk	4 v 5 kk	3 v	3 v 1 kk	3 v 10 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	75	71	74	64	65	54	55	45	45	40
- kotimaiset	67	60	65	54	59	49	54	40	44	33
- tuonnit	8	11	9	10	6	5	1	5	1	7
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 6 kk	3 v 9 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 5 kk	3 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 5 kk
Isoisät	86	80	82	76	75	62	64	59	48	49
Isoäidit	101	95	99	81	81	71	76	65	57	55

Rekisteröintimäärät Suomessa

Welsh corgi cardiganien vuosirekisteröinnit näyttäisivät Suomessa asettuvan noin 400-450 yksilön tuntumaan.

Jakautuminen linjoihin

Rotu ei ole jakaantunut erilaisiin linjoihin käyttötarkoituksen perusteella.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien määrä on vakiintunut 10-20 yksilön välille vuosittain. Vuoden 2022 tuontikoirien rekisteröintiä johtui Suomessa asuvien Venäjän rekisterissä olleiden koirien rekisteröinnistä Suomen Kennelliiton koirarekisteriin.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Keskimääräinen jalostukseen käytön ikä on pysynyt viimeiset 10 vuotta hyvin samankaltaisena. Sukupuolesta riippumatta keski-ikä vaihtelee 3-4 vuoden välillä.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuotoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

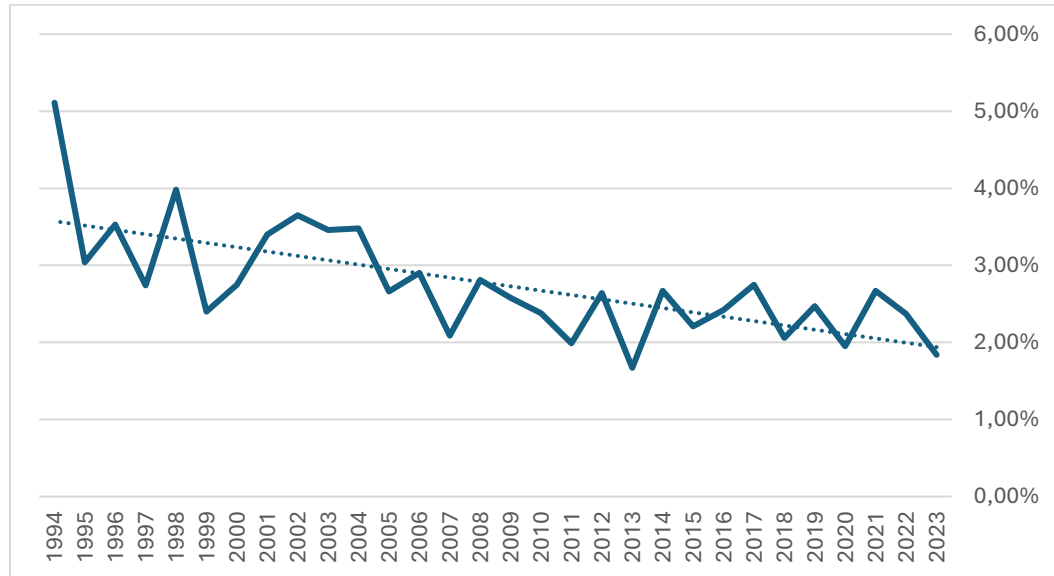
Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016) www.kennelliitto.fi

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Welsh corgi cardiganeilla keskimääräinen sukusiitosprosentti on pitkällä aikajänteellä tarkasteltuna laskusuunnassa. Kasvattajien välinen yhteistyö yli maanrajojen sekä tuontikoirien hankinta on yleistynyt ja helpottunut.



Kaavio 1. Sukusiitosprosentin kehitys welsh corgi cardiganeilla Suomessa vuosina 1994-2023

Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän sukusiitosasteita käytettäessä on mainittava, että sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta.

Vaikka sukusiitosprosentti on pitkässä mittakaavassa laskusuuntainen, vaikuttaa siihen hidastavasti 80- ja 90-lukujen taitteessa tehdyt jalostusvalinnat, jotka edelleen luovat pohjaa suomalaiselle welsh corgi cardigan kasvatukselle. Nykyisin koirat eivät välttämättä näytä lähisukulaisilta tarkasteltaessa 3- tai 4-sukupolvea, mutta pidemmässä sukutaulussa kertautuvat helposti ne koirat, joita noina vuosina käytettiin runsaasti tai jotka nousevat voimakkaasti esille niiden vuosien isoisä- tai isoäititilastoissa. Tämän lisäksi 2010-luvulla tehdyt lukuisat uusintayhdistelmät ja samankaltaiset sisarusten parittamiset voivat tulevaisuudessa vaikuttaa sukusiitosasteen suunnan muutokseen.

4.1.2 Jalostuspohja

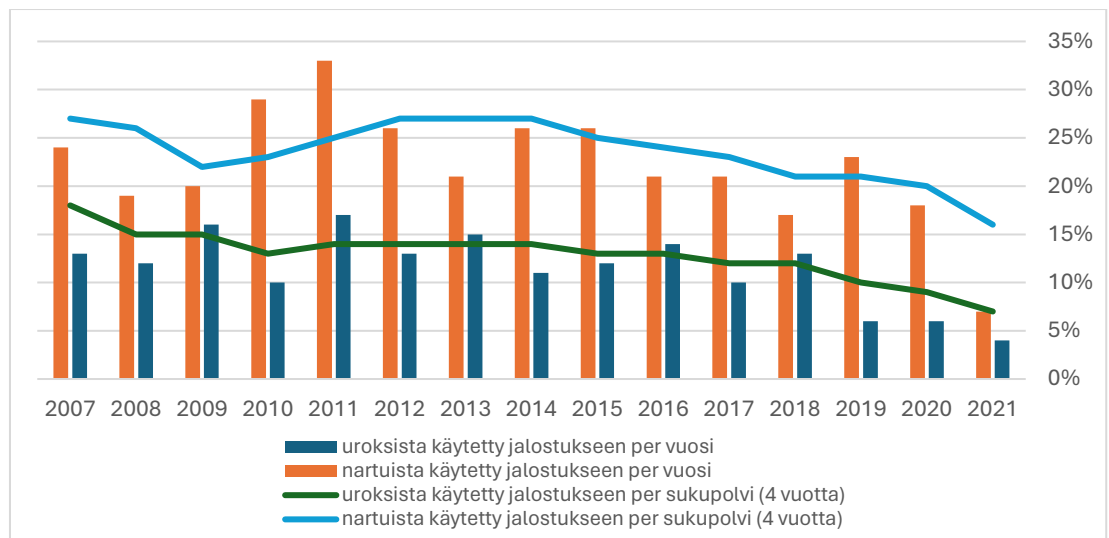
Taulukko 3. Jalostuspohja

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Per vuosi										
- pentueet	76	72	75	67	65	55	56	45	45	40
- jalostukseen käytetyt eri urokset	48	44	51	43	45	42	42	36	35	32
- jalostukseen käytetyt eri nartut	75	71	74	64	65	54	55	45	45	40
- isät/emät	0,64	0,62	0,69	0,67	0,69	0,78	0,76	0,8	0,78	0,8
- tehollinen populaatio	84 (55%)	79 (55%)	86 (57%)	73 (54%)	75 (58%)	66 (60%)	66 (59%)	55 (61%)	55 (61%)	49 (61%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	3 %	4 %	6 %	6 %	13 %	10 %	14 %	12 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	1 %	7 %	18 %	23 %	17 %	21 %	21 %	26 %	26 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										

- pentueet	290	279	262	243	221	201	186	160	151	133
- jalostukseen käytetyt eri urokset	112	110	105	107	111	101	96	88	83	72
- jalostukseen käytetyt eri nartut	200	186	183	170	166	151	134	115	112	104
- isät/emät	0,56	0,59	0,57	0,63	0,67	0,67	0,72	0,77	0,74	0,69
- tehollinen populaatio	211 (36%)	202 (36%)	196 (37%)	189 (39%)	190 (43%)	173 (43%)	158 (42%)	139 (43%)	134 (44%)	121 (45%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	5 %	7 %	9 %	10 %	12 %	12 %	13 %	13 %	14 %
- nartuista käytetty jalostukseen	7 %	11 %	16 %	20 %	21 %	21 %	23 %	24 %	25 %	27 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Noin 10-15% Suomessa syntyneistä welsh corgi cardigan uroksista päätyy jalostuskäyttöön. Narttujen osalta määrä näyttää vakiintuneen noin 25%:iin. Lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, ettei viimeisimpien vuosien kaikkia jalostuskoiria ole vielä ehditty tilastointihetkellä käyttää jalostukseen ja näin ollen luvut ovat näinä vuosina huomattavasti pienemmät.



Kaavio 2. Jalostukseen käytettyjen uroksien ja narttujen osuudet syntyneistä

Isät/emät -luku

Isien ja emien lukumäärän suhde (isien lukumäärä jaettuna emien lukumäärällä) kuvaa kannan monimuotoisuutta ja kertoo sen, kuinka lähellä jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä on narttujen lukumäärää. Jos suhdeluku on yksi, uroksia olisi käytetty yhtä paljon kuin narttuja. Cardiganeilla tämä suhdeluku ei ole merkittävän huono, mutta kuitenkin laskusuuntainen sekä vuosi- että koirasukupolvasalla. Koirien sukulaistumista saataisiin hidastettua, mikäli kasvattajien urosvalinnat hieman laajenisivat ja uusia uroksia löydettäisiin jalostuskäyttöön. Tällöin suhdeluku kääntyisi taas kasvuun ja monimuotoisuus lisääntyisi.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietystä rodusta tai kannasta on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodusta olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisien urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

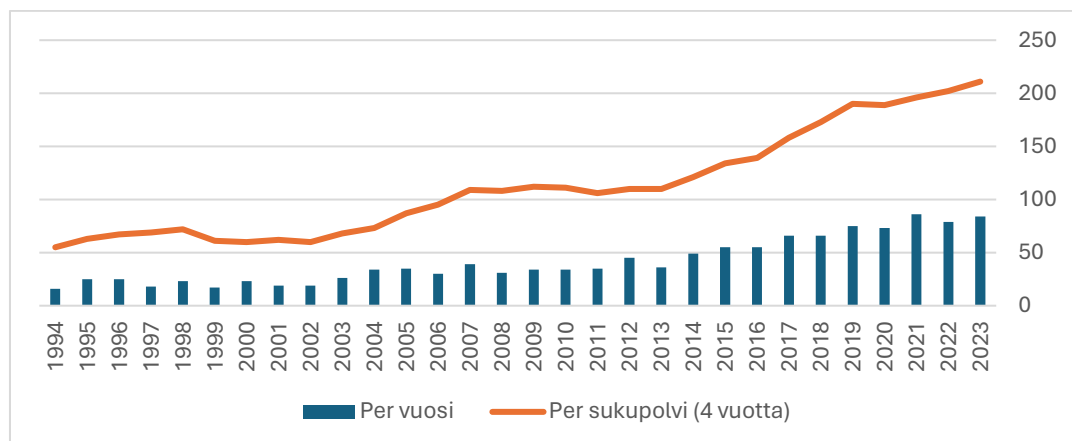
Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla rodustamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016, www.kennelitto.fi

Rodun tehollinen populaatiokoko

Welsh corgi cardiganien vuosittainen tehollinen populaatiokoko on viime vuosina kasvanut merkittävästi, sillä kansainvälinen jalostusyhteistyö on lisääntynyt.



Kaavio 3. Welsh corgi cardiganien tehollisen populaatiokoon kehitys

Taulukko 4. Vuosina 2014-2023 eniten jälkeläisiä saaneet urokset

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DOM CORGI WITTENTON (Shepados Hercule Poirot x Qeaynt's Miss Q) s. 2019 RUS	13	67	1,93 %	2 %	1	7	13	67
2	REGIS (Major Point Gimme A Reason x Wild Instinct Oddrande Celeste), s. 2020 FR	10	62	1,79 %	4 %	4	23	10	62
3	ARNICA MONTANA WELLINGTON (Lulubelle Intelligent Inspector x Arnica Montana Chelsea), s. 2017 FI	10	60	1,73 %	5 %	9	44	10	60
4	TRAFX NIGHTRAIN (Malcom X Cymraeg Ci x Trafox Black Gold), s. 2015 FI	9	57	1,64 %	7 %	15	79	9	57
5	SANDDIGGER PUDDLEDUCK MAGIC CARPET RIDE TO MURMUR (Sanddigger Puddleduck Devil In Disguise x Sanddigger Pd Hush Hush Sweet Charlotte), s. 2019 USA	9	54	1,56 %	9 %	2	10	9	54
6	MYTHMAKERS WILHELM TELL (Mythmakers Pokemon x Mythmakers Radioactive), s. 2013 FI	8	51	1,47 %	10 %	18	88	8	51
7	REGION'S ONLINE GAME (Geestland's Quest Of Game x Region's Lucky Melody), s. 2010 FI	6	51	1,47 %	12 %	13	77	6	51
8	JELTSON'S CIMBA (Pirtek Enzon Dantalian x Honeysilk Summer Garol) s. 2011 FI	8	48	1,38 %	13 %	14	70	8	48
9	TAIGATÄHDEN CAESAR CASANOVA (Rasputin Rozpustnik Gaucho x Taigatähden Afrodite) s. 2013 FI	8	48	1,38 %	14 %	15	100	8	48
10	DOM CORGI O'HENRY (Shepados Hercule Poirot x Dannidaks Nice Floretta) s. 2017 RUS	7	48	1,38 %	16 %	3	10	7	48
11	CHRIS TEAM NOWY YODA (M-Haskell Stajnia Magia x Chris Team Hala Barda) s. 2020 PL	7	47	1,36 %	17 %	0	0	7	47
12	BERYLLOS HOT TIGER (Aurora's Tribute To Badagri Via Elmsmere) s. 2017 FI	7	46	1,33 %	18 %	3	14	7	46
13	XEROGE'S GREATEST HIT (Trafox Nightrain x Trafox Crabsody In Blue) s. 2018 FI	8	46	1,33 %	20 %	4	21	8	46
14	CARDIGARDEN'S KIMBALL (Blacksheep Masterpiece Mystery x Hashfan Linedance Girl) s. 2013 NO	6	45	1,30 %	21 %	11	57	6	45
15	LISTE LINE DOUBLE O SEVEN (Blondie's American Express x Bobass Alison) s. 2012 SE	6	45	1,30 %	22 %	18	98	6	45

Kaikista tänä aikana käytetyistä uroksista (210 kpl) 42 yksilöä on tuottanut 50 % tarkasteluikävälin aikana syntyneistä pennuista.

Taulukko 5. Vuosien 2014-2023 eniten jälkeläisiä saaneet nartut. Tarkasteluajana jalostukseen oli käytetty 357 eri narttua.

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HAAPATASSUN AAMUN SUUKKO (Region's Natural Wood x Region's Online Future) s. 2013 FI	5	32	0,92 %	17	86	5	32
2	KETRÄNORON POUTAPILVI (Cree Zlote Psiaki x Geestland's Cloudy Day) s. 2015 FI	4	29	0,84 %	6	38	4	29
3	SEVERNOE ALLEGRO EVGENIA (Mandene The Lion King x Cardhew Sweet Chesnut) s. 2017 RUS	5	29	0,84 %	1	7	5	29
4	KETRÄNORON HELMIÄISPILVI (Cree Zlote Psiaki x Geestland's Cloudy Day) s. 2015 FI	3	28	0,81 %	11	65	3	28
5	HAAPATASSUN MEILLÄ TÄTÄ ONNEA RIITTÄÄ (Taigatähden Caesar Casanova x Haapatassun Bea) s. 2017 FI	4	28	0,81 %	1	7	4	28
6	HAAPATASSUN HIPIT RAUTAA (Mythmakers Wilhelm Tell x Trafox Blue Dream) s. 2016 FI	4	28	0,81 %	1	6	4	28
7	FIRE BLAST DUMMLES (Waggerland Keep It Simple x Call Me Cherry Dummies) s. 2015 PL	4	28	0,81 %	3	17	4	28
8	ARNICA MONTANA CHELSEA (Imago's King Of Spades x Haapatassun Aamun Suukko) s. 2016 FI	4	27	0,78 %	14	79	4	27
9	ARNICA MONTANA MAYFAIR (Imago's King Of Spades x Haapatassun Aamun Suukko) s. 2016 FI	4	26	0,75 %	2	13	4	26
10	WILD DREAM'S XTRA BLUE DIAMOND (Mythmakers Xtra Treasure x Imago's Wanna Be Winner) s. 2018 FI	4	25	0,72 %	1	8	4	25
11	IMAGO'S WANNA BE WINNER (Imago's Smiling Apollo x Imago's Morning Glory) s. 2015 FI	4	25	0,72 %	12	62	4	25
12	BERYLLOS KEEP IN GEESTLAND (Beryllus I'll Believe In Him x Beryllus Keepsake) s. 2011 FI	4	25	0,72 %	5	30	4	25
13	TRAFIX CRABSODY IN BLUE (Kardibroke Highflyer x Trafox Blue Moon Hotel) s. 2015 FI	4	25	0,72 %	10	54	4	25
14	KETRÄNORON RAIN DANCE (Ketränoron Heart Of Hearts x Kiiramanna Sawonmuan Hilima) s. 2017 FI	3	25	0,72 %	1	6	3	25
15	SEVERNOE ALLEGRO ELENA (Mandene The Lion King x Cardhew Sweet Chesnut) s. 2017 RUS	3	25	0,72 %	8	38	3	25

Jalostuskoirien käyttömäärät

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen welsh corgi cardiganin elinikäiselle jälkeläismäärälle Suomessa on tällä hetkellä vuosien 2020-2023 rekisteröintimäärien (yht. 1736 yksilöä) perusteella laskettuna 52 jälkeläistä (kts. kohta 4.1). Sivulla 14 olevassa taulukossa 4 viisi ensimmäistä urosta ylittää tämän suosituksen. Yksittäisten uroksien jälkeläismäärää merkittävämpi ongelma rodussa on kuitenkin ollut samojen yhdistelmien kertaaminen, eli uusintayhdistelmät. Taulukko 6 havainnollistaa tarkastelujaksolla (2014-2023) tehdyt uusintayhdistelmät.

Taulukko 6. Uusintayhdistelmät tarkastelujaksolla 2014-2023.

Yhdistelmä tehty vuosina	Uros	Narttu	Pentueet tästä yhdistelmästä	Kaikki jälkeläiset tästä yhdistelmästä	Jälkeläiset yhdistelmän ensimmäisestä kerrasta	Uusintayhdistelmät jälkeläiset
2019,2019, 2020	Arnica Montana Wellington	Severnoe Allegro Elena	3	25	9	16
2019,2020	Arnica Montana Wellington	Severnoe Allegro Evgenia	2	10	4	6
2019,2020	Arnica Montana Wellington	Severnoe Allegro Eurasia	2	8	4	4
2020,2021	Arnica Montana William	Arnica Montana Imogen	2	8	5	3
2015,2016	Cardigarden's Kimball	Mythmakers Undercover	2	13	6	7
2019,2020	Corgi Na Volge V-Wejt Standvastig	Canja's Elda Eleonora	2	3	2	1
2016,2017	Cree Zlote Psiaki	Keträronon Belle	2	7	3	4
2019,2020	Dantalian's New York	Pirtek Nel Cuore Dellanotte	2	9	2	7
2021,2021	Dom Corgi Wittenton	Ziestan Elea-Lumo	2	7	4	3
2021,2022	Dom Corgi Wittenton	Golden Tibs Essie	2	14	7	7
2021,2022	Dom Corgi Wittenton	Severnoe Allegro Evgenia	2	14	8	6
2021,2022	Dom Corgi Wittenton	Ziestan Emiko	2	8	4	4
2021,2022	Frendlain's Kasanova	Keträronon Rain Dance	2	17	8	9
2017,2019	Frendlain's Kasimir	Honeysilk Summer Glamour	2	7	5	2
2016,2017	Geestland's Marble Moon	Berylls Keep In Geestland	2	18	8	10
2020,2021	Geestland's Wildwater	Asterland Get Me Wings	2	11	4	7
2020,2022	Haapatassun Kun Maailma Ei Riitä	Arnica Montana Mayfair	2	11	4	7
2021,2022	Haapatassun Zetor	Haapatassun Aino	2	14	9	5
2021,2022	Haapatassun Zetor	Haapatassun Marjatta	2	9	4	5
2016,2017	Honeysilk New Days Likeabradpitt	Honeysilk Cute Ellen	2	6	3	3
2018,2023	Honeysilk New Days Likeabradpitt	Honeysilk For Fun Vanilla Kitty	2	6	1	5
2018,2019	Lulubelle's Intelligent Inspector	Haapatassun Aamun Suukko	2	13	5	8
2020,2021	Lulubelle's Intelligent Inspector	Haapatassun Hipit Rautaa	2	13	7	6
2023, 2023	Night Keepish Ussuriyskiy Tigr	Keträronon I Cant Tell You Why	2	6	1	5
2019,2019, 2021	Tornado Crystal Z Jurajskiego Zamku	Arnica Montana Chelsea	3	20	8	12
2019,2020, 2021	Tornado Crystal Z Jurajskiego Zamku	Arnica Montana Zoe	3	6	1	5
2020,2022	Trafox Secret Gentleman	Ingermanlandija Neverr Give Up	2	4	2	2
			YHT	287	128	159

Taulukon vasemmanpuoleiseen sarakkeeseen on koostettu kaikki vuodet, joina kyseinen yhdistelmä on tehty. Ensimmäinen vuosiluku tarkoittaa yhdistelmän ensimmäistä toteutuskertaa, eli vasta toinen ja siitä seuraavat

vuosiluvut ovat uusintoja: esimerkiksi tarkastelujakson ensimmäinen yhdistelmä, Cardigarden's Kimball ja Mythmakers Undercover tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2015 ja uusittiin vuonna 2016. Vastaavasti taulukon toinen yhdistelmä, Geestland's Marble Moon ja Beryllus Keep in Geestland tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2016 ja uusittiin vuonna 2017. Uusintoja tehtiin eri yhdistelmillä yhteensä 30 kertaa tarkastelujakson aikana. Pääsääntöisesti uusinta samalle yhdistelmälle tehtiin kerran, mutta joitakin kaksi kertaa uusittuja yhdistelmiäkin ilmeni.

Uusintayhdistelmätaulukosta selkeimpänä löydöksenä nähdään, että eniten jalostukseen käytettyjen urosten listan 1. (Dom Corgi Wittenton) ja 3. koiralla (Arnica Montana Wellington) on useita pentueita eniten jälkeläisiä saaneiden narttujen listalla olevien täyssisarusten Severnoe Allegro Evgenian (3. sija) ja Severnoe Allegro Elenan (15. sija) sekä heidän täyssisaruksensa Severnoe Allegro Eurasian kanssa. Dom Corgi Wittenton on astunut myös Arnica Montana Wellingtonin ja Severnoe Allegro Elenan tyttäriä, täyssisaria seuraavasti: Golden Tibs Essie kahdesti (toinen uusintayhdistelmänä), Ziestan Emiko kahdesti (toinen uusintayhdistelmänä), Ziestan Elea-Lumo kahdesti (toinen uusintayhdistelmänä).

Merkittävää on myös havainto, että uroksella Tornado Crystal Z Jurajskiego Zamku on astutettu puolisisarukset Arnica Montana Chelsea ja Arnica Montana Zoe kahdesti, joista molemmat kertaalleen uusintayhdistelmänä. Edellä mainituista yhdistelmistä on syntynyt yhteensä 26 jälkeläistä, joista 17 uusintojen tuloksena. Lisäksi Arnica Montana Chelsean täyssisarella, Arnica Montana Mayfairilla (narttulistalla sijalla 9.) on teetetty uusintayhdistelmä uroksella Haapatassun Kun Maailma Ei Riitä. Jälkeläisiä tästä yhdistelmästä on syntynyt 11, joista 7 uusinnan tuloksena. Arnica Montana Chelsea, Arnica Montana Zoe ja Arnica Montana Mayfair ovat nartun Haapatassun Aamun Suukko jälkeläisiä ensimmäisessä polvessa. Haapatassun Aamun Suukko sijoittuu sekä narttulistalla 1. sijalle, että uusintayhdistelmälistalle. Arnica Montana Zoe on myös uroslistalla 6. koiran (Mythmakers Wilhelm Tell) jälkeläinen.

Uroksella Haapatassun Zetor on astutettu neljästi täyssisarukset Haapatassun Aino ja Haapatassun Marjatta, joista molemmat kertaalleen uusintayhdistelmänä. Edellä mainituista yhdistelmistä on syntynyt yhteensä 23 jälkeläistä, joista 10 syntyivät uusintojen tuloksena. Haapatassun Aino ja Marjatta ovat uroksen Cardigarden's Kimball jälkeläisiä toisessa polvessa. Cardigarden's Kimball sijoittuu sekä uroslistalla sijalle 14., että uusintayhdistelmälistalle.

Täysveljeksillä Frenclain's Kasanova ja Kasimir on kummallakin tehty uusintayhdistelmät: Frenclain's Kasanovalla on astutettu Ketränoron Rain Dance kahdesti, ja Frenclain's Kasimirilla on astutettu Honeysilk Summer Glamour kahdesti. Jälkeläisiä näistä yhdistelmistä on yhteensä 24, joista 11 syntyi uusintayhdistelmien kautta.

Uusintayhdistelmiä esittävä taulukko havainnollistaa merkittävää uusintayhdistelmien määrän kasvua vuodesta 2019 eteenpäin. Kehityssuunta on valitettava: jo edeltävässä jalostuksen tavoiteohjelmassa (vuodet 2020-2024) on todettu, etteivät uusintayhdistelmät ole toivottavia. Lisäksi monimuotoisuuden kannalta on huomattava, että uusintayhdistelmiin käytetyt koirat pitävät korkeita sijoja myös eniten jalostukseen käytettyjen koirien listoilla.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Eniten jalostukseen käytettyjen narttujen listalla (taulukko 5) sijalla 1. on viidellä (5) pentueella ja 32 jälkeläisellä kotimainen koira Haapatassun Aamun Suukko, jonka tyttäret, täyssisarukset Arnica Montana Chelsea ja Arnica Montana Mayfair löytyvät samalta listalta sijoilta 8. (4 pentuetta, 27 jälkeläistä) ja 9. (4 pentuetta, 26 jälkeläistä). Lisäksi Haapatassun Aamun Suukko on isoemä eniten jalostukseen käytettyjen urosten listan 3. koiralle Arnica Montana Wellingtonille, jolla on jälkeläisiä kuusikymmentä (60) kymmenessä (10) pentueessa. Näistä kymmenestä pentueesta kolme (3) pentuetta on Severnoe Allegro Elenan kanssa, joka löytyy eniten jalostukseen käytettyjen narttujen sijalta 15. jättäen 25 jälkeläistä, sekä kaksi (2) pentuetta Severnoe Allegro Evgenian kanssa, joka on listan sijalla 3. viidellä (5) pentueellaan ja 29 jälkeläisellä.

Eniten jalostukseen käytettyjen narttujen 2. sijalla on neljällä (4) pentueellaan kotimainen koira Ketränoron Poutapilvi 29:lla jälkeläisellä, ja 4. sijalla tämän täyssisar Ketränoron Helmiäispilvi kolmella (3) pentueella ja 28:lla jälkeläisellä.

Eniten jalostukseen käytettyjen narttujen sijalta 11. löytyvä Imago's Wanna Be Winner on emä saman listan sijalta 10. löytyvälle Wild Dream's Xtra Blue:lle.

Eniten jalostukseen käytettyjen narttujen 13. (Trafox Crapsody In Blue) on eniten jalostukseen käytettyjen urosten 13. koiran (Xeroge's Greatest Hit) emä.

Eniten jalostukseen käytettyjen urosten sijalla 1. on Venäjältä tuotu uros Dom Corgi Wittenton 13 pentueella ja 67 jälkeläisellä. 10. sijaa pitää tämän koiran puoliveli Dom Corgi O'Henry seitsemällä (7) pentueella ja 48 jälkeläisellä. Näillä Venäjältä tuoduilla puoliveljillä on teetetty vuosina 2020-2023 yhteensä 20 pentuetta, 115 jälkeläistä. Nämä jälkeläiset muodostavat 15 prosenttia kaikista syntyneistä pennuista.

Eniten jalostukseen käytettyjen urosten 6. Mythmakers Wilhelm Tell on narttujen vastaavan listan 6. (Haapatassun Hipit Rautaa) isä.

Eniten jalostukseen käytettyjen urosten 9. on kotimainen koira Taigatähden Caesar Casanova kahdeksalla (8) pentueella ja 48 jälkeläisellä, ollen isänä narttujen vastaavan listan 5. koiralle (Haapatassun Meillä Tätä Onnea Riittää).

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Iso-Britanniasta on viety koiria ympäri maailmaa, mutta liikenne on ollut kovin yksisuuntaista ja on myös edelleen. Kiinnostus rodun kotimaan koiriin on vähentynyt. Osa englantilaisista kasvattajista ei myy koiria ulkomaille ja terveystutkimustulosten puuttuminen ei lisää kiinnostusta. Rodun parissa on tapahtunut muutoksia, ansioituneet pitkäaikaiset kasvattajat ovat vähentyneet ja rotuun ei ole saatu uusia innokkaita kasvattajia.

Nykypäivänä koirien tuottaminen ympäri maailmaa on helpottunut huomattavasti ja näin myös jalostuskoirien tuonti on mahdollista yhä useammalle.

Pohjoismaissa ei ole ollut paljoakaan kasvattajien välistä yhteistyötä.

Jo ennen rajojen sulkeutumista kasvattajat kokivat olevansa omavaraisia tuontikoirien suhteen, joten ei ollut juurikaan tarvetta hakea jalostusmateriaalia muista Pohjoismaista. Pohjoismaisilla koirilla olisi sukutaulullisesti annettavaa toisilleen.

Muissa Pohjoismaissa corgeilta ei vaadita jalostuskäyttöä edellyttäviä terveystutkimuksia, mikä osaltaan vähentää mielenkiintoa koiria kohtaan.

Venäläiset ovat panostaneet voimakkaasti jalostuskoiriensa hankintaan. Koiria on tuotettu runsaasti eri puolilta maailmaa ja venäläisten panos corgikasvatuksessa on maailmanlaajuisesti jo hyvin merkittävä.

Yhdysvalloissa on lukumäärällisesti eniten rodun edustajia. Suuresta ja vanhasta populaatiosta johtuen Yhdysvalloissa on koirakanta, josta löytyy eniten sukutaulullisia variaatioita.

Taulukko 7. Welsh corgi cardiganien rekisteröintimääriä eri maissa

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ruotsi	110	155	214	195	172	233	224	243	293
Norja	108	118	106	128	131	154	219	342	244
Tanska	175	163	178	202	121	217	238	248	312
Suomi	263	285	277	334	354	358	401	457	430
Puola	88	132	108	128	227	258	282	351	414
Iso-Britannia	118	124	218	141	147	126	132	123	201

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Vaikka Welsh corgi cardiganien jalostuspohja omassa kotimaassaan Iso-Britanniassa suppea, on se maailmanlaajuisesti tarkasteltuna laaja. Sukulinjat ovat kuitenkin sekoittuneet maanosien välillä, joten yhtä yksittäistä suvun osalta eriytynyttä populaatiota ei ole. Vuosikymmenten takaiset hyvin suositut, toisinaan

jopa eri maanosissakin lukuisia jälkeläisiä jättäneet urokset ovat nykykoirien sukutauluissa jo kauempana, mutta kertautuvat helposti nyt tehtyjen yhdistelmien taustalla useita kertoja.

Suomessa welsh corgi cardiganit ovat viimeisen kymmenen vuoden ajan kasvattaneet vuosirekisteröintejään runsaasti. Myös uusia tuontikoiria tuodaan vuosittain noin kymmenkunta ja kasvattajat ovat käyttäneet myös ulkomaisia uroksia nartuilleen. Näillä jalostuspohjaa saadaan laajennettua 90-luvulla tapahtuneiden muutamien yksittäisten urosten liikakäytön jälkeen.

Rotu ei ole jakautunut erilaisiin pienempiin populaatioihin (sukulinjoihin) esimerkiksi käyttötarkoituksen mukaan.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Suomessa jalostuspohjaa on viime vuosina kaventanut lukuisat uusintayhdistelmät ja suvuiltaan samankaltaiset yhdistelmät. Kappaleen 4.1.3 kohdasta ”jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus” käy ilmi, että viime vuosina 15 eniten jälkeläisiä saaneiden urosten ja narttujen kesken on paljon sukulaisuussuhteita. Jalostukseen tulisi käyttää myös näistä valtasuvuista poikkeavia yksilöitä ja etsiä sellaista jalostusmateriaalia ulkomailta, joiden lähisukulaisia ei vielä Suomessa ole.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Welsh corgi cardiganin jälkeläismäärälle ei ole rajoitteita PEVISA-ohjelmassa toistaiseksi.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan welsh corgi cardigania kuvataan termeillä valpas, älykäs, varma, rohkea, oppivainen ja työskentelyyn soveltuva. Se ei saa olla arka eikä hyökkäävä. Cardigan on yleensä harkitseva, mutta mikäli toiminta on siitä mielekästä ja palkitsevaa, pitkäkestoisuus toiminnan suorittamiseen voi olla welsh corgi pembrokea intensiivisempää. Vieraita ihmisiä kohtaan cardigan voi olla välinpitämätön olematta kuitenkaan arkaileva tai pelokas.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakautunut eriytyneisiin linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Luonteen ja/tai käyttöominaisuuksien testaaminen ei kuulu welsh corgi cardiganilla PEVISA-ohjelmaan.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonnekysely

Suomen Welsh Corgi Seura ry otti käyttöön koiranomistajille tarkoitetun terveys- ja käyttäytymiskyselyn 2000-luvun alkupuolella. Vastauksia saatiin tuolloin kuitenkin hyvin niukasti. Sama kysely julkaistiin sähköisenä yhdistyksen internetsivuilla syksyllä 2013. Vuoden 2018 loppuun mennessä kyselyssä oli vastauksia 204 welsh corgi cardiganista. Vuosina 2019-2023 vastauksia tuli 148 kpl. Käyttäytymisosiossa valittavana oli useita erilaisia arjen termejä, joista koiranomistajat valitsivat sen tai ne ominaisuudet, jotka kuvasivat koiraansa parhaiten.

Taulukko 8. Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä omistajien antamia kuvauksia welsh corgi cardiganeistaan 2019-2023

Termi	Vastauksia	% osuus	Termi	Vastauksia	% osuus
Vilkas	72	48,7	Sosiaalinen	99	66,9
Itsepäinen	78	52,7	Rohkea	77	52,0
Leikkisä	111	75,0	Herkkähaukkuinen	65	43,9
Kuuliainen	56	37,8	Älykäs	113	76,4
Kova (ei muistele ikäviä asioita)	43	29,0	Oppivainen	106	71,6
Pehmeä (muistaa ikävät asiat)	28	18,9	Määräilevä	38	25,7
	50	33,8	Miellyttävä seuralainen	109	73,6
Rauhallinen					
Luotettava	80	54,0			

Rodun harrastajat kokevat luonteiden hieman parantuneen viimeisimpien vuosien aikana. Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa julkaistun taulukon mukaan 2 % vastaajista koki rodun luonteet erinomaisiksi ja 28 % erittäin hyväksi. Vuoden 2018 lopussa vastaavat luvut olivat nousseet, sillä 6 % vastaajista koki rodun luonteet erinomaisiksi ja 32 % erittäin hyväksi. Vuoden 2023 lopussa luonteen koki erinomaiseksi 10%, erittäin hyväksi 37%, hyväksi 46%, välttäväksi 4% ja ei osaa sanoa luonteesta 1,5%

Yleisimmäksi käyttötarkoitukseksi (59 % vastaajista) welsh corgi cardiganeille ilmoitettiin seura- ja perhekoira:

59 % täysin seura- ja perhekoira	2 % agility-kilpailut
67 % aktiivinen lenkkeily	10 % rally-toko
20 % koirakoulussa käyminen	1 % koiratanssi
11 % tottelevaisuuskoulutus	7 % verijälki (mejä)
1 % TOKO-kilpailut	1 % pelastuskoiratoiminta
40 % koiranäyttelyt satunnaisesti	5 % kaverikoira-toiminta
9 % koiranäyttelyt aktiivisesti	5 % paimennus harrastusmielessä
7 % agility omaksi huviksi	3 % paimennus, koira on työkäytössä

Luonnetesti

Luonnetestin tarkoitus on arvioida koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulos antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille. (lähde: www.kennelliitto.fi). Vuosina 2019-2023 luonnetesteihin on osallistunut 28 welsh corgi cardigania.

Luoksepäästävyys oli suurimmalla osalla (20/28) hyväntahtoinen, luoksepäästävä ja avoin. Koirista 8 todettiin luoksepäästäviksi, mutta hieman pidättyväisiksi.

Toimintakykyä voisi kuvata rohkeutena toimia oudoissa ja uusissa tilanteissa. Welsh corgi cardiganeilla tulisi olla toimintakykyä, mutta tämän osa-alueen kohdalla hajontaa tuli jonkin verran. Yli puolella (16) se kuitenkin todettiin kohtuulliseksi tai kohtuullisen pieneksi. Loput saivat arvosanan pieni.

Terävyys on koiran taipumusta reagoida aggressiivisesti siihen kohdistuvaan uhkaan. Alle puolella testatuista cardiganeista (11/28) terävyys todettiin pieneksi. 9 koiraa sai arvion, ettei niillä ole lainkaan terävyyttä. Kohtuullista tai suurta terävyyttä osoitti 8 testattua welsh corgi cardigania. Yhdelläkään testatulla ei ollut jäljelle jääviä hyökkäyshaluja. Vertailujakson aikana yksi cardigan ei läpäissyt testiä.

Koiran halu puolustaa omaa laumaansa kutsutaan luonnetestitermeillä puolustushaluksi. Testitulosten perusteella on todettava, että cardiganeilla se on yleisimmin joko pieni (12) tai kohtuullinen, hillitty (13). Loput 3 todettiin haluttomiksi.

Taisteluhalu kuvaa koiran synnynnäistä taipumusta nauttia kehonsa käytöstä saavuttaakseen haluamansa päämäärän. Se ilmenee yleensä leikkimishaluna. Tämä erikoiskoe on osoittanut welsh corgi cardiganien taisteluhaluun olevan pääasiassa kohtuullisen pientä (11), kohtuullista (8) tai pientä (8). Taisteluhalultaan riittämättömäksi todettiin 1 koira.

Hermorakenne tarkoittaa koiran paineensietokykyä voimakkaasti stressaavissa tilanteissa. Hyvä hermorakenne auttaa koiraa selviämään vaihtelevissa arjen tilanteissa. Tälle osa-alueelle luonnetestissä on annettu suuri painoarvo. Testatuista 28 cardiganista sai tästä arvosanakseen ”hieman rauhaton” 17 tai ”hermostunein pyrkimykseen” 11. Se tarkoittaa, että koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista, mutta siinä on havaittavissa merkkejä rauhattomuudesta ja henkisestä rasittumisesta. Luonnetestituomarit kuvaavat näitä tuloksia usein ”hyviksi arjen hermoiksi”.

Temperamentti on koiran käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta ja kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Se tarkoittaa kohtuullisen nopeaa reaktiokykyä ja oikein suuntautunutta huomiointia testitilanteissa. Testatut cardiganit todettiin suurimmaksi osaksi kohtuullisen vilkkaiksi (16). Arvion ”vilkas” sai 6 ja ”erittäin vilkas” 6 koiraa. Asteikon toisessa päässä olevia arvioita välinpitämättömyydestä ja apaattisuudesta ei saanut yksikään testatuista cardiganeista.

Kovuudella tarkoitetaan koiran kykyä unohtaa epämiellyttävät asiat. Testitulosten perusteella cardiganit ovat hieman pehmeitä (22/28). Ne näyttävät selvästi muistavansa epämiellyttävät asiat, mutta pystyvät ohjaajansa tukemana ohittamaan paikan, jossa sitä pelästytettiin. Pehmeäksi testattiin 3 koiraa. Pehmeä koira näyttää selvästi pelästyneensä muistaen ikävät asiat suhteellisen pitkänkin palautumisen jälkeen, vaatien myös ohjaajalta runsaasti houkuttelemista. Kova koira ei muistele ikäviä asioita. Arvosanan ”kohtuullisen kova” sai 3 testattua cardigania.

Luonnetestin lopuksi testataan myös laukausvarmuus. Koirista 16 olivat laukausvarmoja ja 12 laukauskokemattomia. Laukauskokemattomana pidetään koiraa, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

MH-luonnekuvaus

MH-kuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuina. MH-kuvauksessa on kymmenen eri osiota, joissa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota.

Suomessa MH-kuvaukseen on vuosien 2019-2023 aikana osallistunut vain yksi cardigan.

Jalostustarkastus

Welsh corgi cardiganilla ei ole ollut omaa jalostustarkastusta. Suomen Kennelliiton jalostustarkastus on kuitenkin tarkoitus ottaa käyttöön lähivuosina, jotta tietoa seuraavaa jalostuksen tavoiteohjelmaa varten saataisiin jo kerättyä.

Kennelliiton jalostustarkastusten tarkoituksena on kerätä jalostuksellisesti merkityksellistä tietoa koiran ulkomuodosta ja käyttäytymisestä. Yksittäisen koiran jalostustarkastus antaa tietoa koiran ominaisuuksista ja mahdollistaa myös vertailun rodun muihin koiriin, rodun keskitasoon ja rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) määriteltyihin jalostustavoitteisiin.

Käyttäytymisen jalostustarkastus keskittyy erityisesti arkipäiväisiin tilanteisiin ja asioihin kuten käsiteltävyyteen, alusta-arkuuksiin ja ääniherkkyyteen.

Lähde: Kennelliiton jalostustarkastukset, www.kennelliitto.fi

Näyttelyt

Rodunharrastajien keskuudessa yleisin harrastusmuoto on koiranäyttelyt. Niissä luonneominaisuuksia ei kuitenkaan mitata kattavasti ja vertailukelpoisesti. Näyttelyarvosteluihin lisätty käyttäytymisen kuvaus on lähes poikkeuksetta ollut valinnassa ”käsiteltävissä”. Vuodesta 2016 vuoteen 2023 loppuun welsh corgi cardiganeilla kirjattiin 8385 näyttelykäyntiä, niistä neljän arvostelussa ”vihainen” ja kolmen arvostelussa ”väistää”.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Welsh corgi cardiganeilla ei ole merkittäviä luonne- ja käyttöominaisuseroja eri maiden populaatioiden välillä, sillä kaikkialla maailmassa rodun käyttötarkoitus on pääasiassa seura- ja harrastekoira.

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolesta riippumatta welsh corgi cardiganit tarvitsevat johdonmukaisen kotikasvatuksen. Nuoret welsh corgi cardigan urokset voivat kuitenkin helposti mitellä omistajiensa kärsivällisyyttä pehmeämmiksi ja oppimishaluisemmiksi miellettyjä narttuja enemmän.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut karjan paimentaminen ja kuljetus sekä lauman vartiointi yöaikaan. Koira tarvitsi tehtävänsä sisukkuutta, notkeutta ja tarkkaavaisuutta. Rakenteen oli oltava kunnossa, että koira kesti työn rasituksen.

Corgi paimentaa karjaa haukkumalla ja/tai näykkimällä karjaa takaraajoista ohjaten laumaa haluttuun suuntaan. Matalajalkaisina ne välttävät paremmin nautojen mahdollisia potkuja kuin korkearaajaisemmat koirat.

Rodun alkuperäisessä käyttötarkoituksessa ei koiria tänä päivänä juuri ole. Joitakin yksittäisiä koiria on paimennustehtävissä nautakarjatiljoilla. Myös joitakin lammaspaimenia löytyy, mutta tulee muistaa, että rotu on tarkoitettu nimenomaan nautojen paimennukseen.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Rodunharrastajien keskuudessa heränneen kiinnostuksen vuoksi Suomen Welsh Corgi Seura on järjestänyt paimennustaipumustestejä nautoilla vuosina 2011 ja 2012. Corgeja testattiin tuolloin yhteensä 60, joista cardiganeja 33. Näistä vain 6 koiraa (noin 9%) ei osoittanut paimennustaipumuksia.

Testaajana toimi molemmilla kerroilla ruotsalainen Örjan Skoglund, joka on ollut kehittämässä Ruotsin paimennustaipumustestiä länsigöötanmaanpystykorville. Testillä on pitkät perinteet ja samalla tavalla on koiria testattu siellä jo 90-luvulta alkaen. Corgien testit on tehty samalla menetelmällä ja samalla arviointilomakkeella.

Paimennustaipumustestissä testattiin koirien paimennustaipumusta. Testiin osallistuvan koiran ei tarvinnut olla kontaktissa paimennettaviin eläimiin, eikä testiä varten ole tarvinnut harjoitella. Testissä ei valittu voittajia, vaan kaikki koirat arvioitiin yksilöinä. Koiria ei myöskään asetettu paremmuusjärjestykseen. Arvostelulomakkeeseen kirjattiin ylös koiran toiminta testissä ja testaaja arvioi sen paimennustaipumuksen asteikolla erinomainen - erittäin hyvä - hyvä - välttävä - ei osoita paimennustaipumusta.

Koska corgi on nimenomaan karjakoira, testissä käytettävät eläimet olivat nuoria nautoja. Koira sai suorituksestaan kirjallisen arvostelun ja jokainen koira eteni testissä taipumuksiensa mukaisesti. Mikäli koiralla ei ollut nähtävissä paimennustaipumusta, sitä ei pakotettu tai siltä ei vaadittu suorituksia. Jos koira osoitti vahvoja taipumuksia, sen testi vietiin pidemmälle.

Paimennustaipumus	Cardiganien lukumäärä
Erinomainen	3
Erittäin hyvä	6
Hyvä	14
Välttävä	4
Ei osoita paimennustaipumusta	6

Taipumustestituloksissa paimennustaipumusta osoittavista koirista 81,5 % haukkui työskennellessään ja yksi (4 %) testatuista koirista näykki.

Paimennustaipumustesteistä saatuja tuloksia ei ole analysoitu, eikä käytetty jalostuksen ohjaukseen vähäisen testausmäärän vuoksi. Testaustilaisuuksien järjestäminen on myös ollut tauolla, sillä tuotantoeläinten riski saada tarttuvia tauteja on vähentänyt vieraillevien koirien pääsyä tiloille epävirallisissa paimennustaipumustestaustarkoituksissa. Suomen Welsh Corgi Seura on kuitenkin järjestänyt muutamia paimennuspäiviä kaupallisia, paimennuskoulutuksia tarjoavilla tiloilla ja pyrkinyt tällä tuomaan esille rodun alkuperäisiä ominaisuuksia huomioiden kuitenkin kohde-eläimien hyvinvoinnin ja harjoitustilaisuuksien vastuullisuuden.

Naudoilla toteutettujen paimennustaipumustestien lisäksi welsh corgi cardiganeja on käynyt vuodesta 2019 alkaen myös Kennelliiton virallisissa paimennustaipumustesteissä. Näissä testeissä kohde-eläimenä on tyypillisesti lamma, mutta koska kohde-eläimen lajista ei jalostustietojärjestelmässä ole merkintää, ei sitä voi yksilöidä tarkemmin. Kennelliiton alaisessa paimennustaipumustestissä koiran paimennustaipumusta arvioidaan asteikolla ERI (erinomainen), H (hyvä), tai P (puutteellinen). Cardiganeja on vuosina 2019-2023 testattu yhteensä 21 yksilöä, joista erinomaista taipumusta osoitti 11, hyvää 9, ja puutteellista 1 koira.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaassa Iso-Britanniassa welsh corgi cardiganit ovat päätoimisesti seurakoiria, joiden ehdottomasti merkittävin kilpailumuoto on koiranäyttelyt. Rodulle ei ko. maassa ole sopivaa käyttökoetta tai käyttötaipumustestausta. Maatiloilla on kuitenkin vielä koiria, jotka lemmikkitehtävänsä lisäksi pääsevät myös toisinaan niihin töihin, joihin rotu on alun perin kehitetty.

Yhdysvalloissa, Venäjällä ja Keski-Euroopassa welsh corgi cardiganeja nähdään myös paimennuskokeissa ja -kilpailuissa. Kohde-eläiminä ovat pääasiassa lampaat, mutta kokeita on myös naudoille ja ankoille.

Kokeet

Welsh corgit koetaan monipuolisiksi harrastuskoiriksi ja harrastajien määrä on pysynyt varsin tasaisena. Pieni lasku koetuloksissa koettiin luonnollisesti korona pandemian aikana, jolloin useat kisat ja tapahtumat peruttiin. Pian pandemian jälkeen tulosten määrä jälleen nousi ja onkin ollut kasvussa sen jälkeen. Rallytokossa ja noseworkissa on paljon aktiivisia welsh corgi cardiganin kanssa harrastavia omistajia. Nosework tuli viralliseksi lajiksi vuonna 2020 ja tuloksia on alkanut näkyä hiljalleen myös cardiganeilla. Agilityn suosio näkyy rodunharrastajien parissa hiipuvan. Paimennuskokeet ovat alkaneet kiinnostaa harrastajia ja onkin odotettavissa, että niiden tulokset tulevat nousemaan tulevaisuudessa.

Taulukko 9. Yksittäiset kokeissa käyneet welsh corgit lajista riippumatta vuosittain. Sarakkeessa kaikki tarkastelukauden aikana kokeisiin osallistuneet yksittäiset corgit.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kaikki
Pembroke	30	40	47	48	49	48	46	45	66	64	201
Cardigan	42	50	44	47	43	30	23	24	36	48	194

Taulukko 10. Kokeisiin osallistuneet welsh corgi cardiganit vuosittain 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Agility	18	18	15	15	15	11	6	7	6	8
Koiratanssi Freestyle	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1
Koiratanssi Heelwork to Music	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
Metsästyskoirien jäljestämiskoe	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Nosework	0	0	0	0	0	0	0	2	5	9
Paimennuksen esikoe	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Paimennuskoe	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Paimennustaipumuskoe	0	0	0	0	0	1	2	0	4	14
Rallytoko	5	16	15	20	19	14	11	13	14	19
Tottelevaisuuskoe	12	10	6	6	3	5	3	3	1	2

Taulukko 11. Welsh corgi cardiganien koe- ja kilpailusuoritukset 2014–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Agility	201	252	151	169	146	200	112	113	101	146
Rally-Toko	6	48	50	70	82	42	35	39	43	71
TOKO	44	44	23	23	11	11	3	3	2	3
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	3	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Käyttäytymiskoe (BH)	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Paimennuksen esikoe (PAIM-E)	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0
Paimennuskoe (PAIM)	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3
Nosework *	-	-	-	-	-	-	0	3	11	37

*Nosework virallistettiin Kennelliiton alaiseksi lajiksi vuonna 2020

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Lukuisia welsh corgi cardiganeja toimii Suomen Kennelliiton kaveri- tai lukukoirina. Myös mm. kuulokoiria, tukikoiria ja homekoiria on rodussa raportoitu olevan.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Jotta welsh corgi cardiganin rodunomaiset käyttäytymistarpeet täyttyvät, tulee sen saada riittävästi virikkeitä ja liikuntaa arjessa.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rotujärjestön terveys- ja käyttäytymiskyselyssä esille nousseita ongelmia olivat eroahdistus (12,3%) ja sisäsiisteysongelmat (6,3%). Asioiden ja esineiden tuhoamista oli esiintynyt vajaa viidenneksellä (19,5%) koirista.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lisääntymiskäyttäytymiseen liittyviä häiriökäyttäytymisiä olivat yliseksuaalisuus (1,0%) ja merkkailu sisätiloissa (3,6%).

Sosiaalinen käyttäytyminen

Taulukko 12. Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä eniten eriasteista ongelmakäyttäytymistä raportoitiin seuraavasti (kokonaisvastausmäärä 303)

	Vastauksia	% osuus kaikista vastaajista
Suhtautuu pelokkaasti ja aristellen vieraita ihmisiä kohtaan (aina 5,1%, usein 11,1% ja joskus 83,8%)	99	34,6
Suhtautuu aggressiivisesti vieraita ihmisiä kohtaan (usein 11,1% ja joskus 88,9%)	18	6,3
On aggressiivinen oman sukupuolen edustajia kohtaan (aina 5,2%, usein 19,2% ja joskus 75,6%)	135	47,4
Käyttäytyy aggressiivisesti toisia koiria kohtaan sukupuoleen katsomatta (aina 1,3%, usein 11,5%, joskus 87,2%)	78	35,1
Vahtii omaa ruokakuppiaan, leluaan, petiään perheenjäseniltä (aina 6,4%, usein 17,0% ja joskus 76,6%)	47	21,1
Vahtii omia esineitään tai makuupaikkaansa muilta koirilta (aina 5,3%, usein 18,7% ja joskus 76,0%)	150	68,2
Sallii hoitotoimenpiteet (kynsien leikkuu, harjaus, pesu) purematta (aina 87,9%, usein 9,3% ja joskus 2,8%. Viisi koiraa ei sallinut koskaan.)	281	98,3
Haraa voimakkaasti vastaan eläinlääkärin hoitotoimenpiteissä (aina 12,1%, usein 10,3% ja joskus 77,6%)	58	20,4

Pelot ja ääniherkkyys

Pelkotiloja nousi esiin terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella melko paljon. Arkuuden ja pelkotilojen tulkitseminen voi olla hankalaa, sillä niiden aiheuttajana voi olla myös huonot elämänkokemukset ja erilaiset kiputilat. Onneksi palautuminen pelkotilanteen jälkeen näyttää kuitenkin olevan erinomaista.

Taulukko 13. Pelkoihin ja ääniherkyyteen liittyviä vastauksia terveys- ja käyttäytymiskyselystä (kokonaisvastausmäärä 303)

	Vastauksia	% osuus kaikista vastaajista
Käyttäytyy pelokkaasti kuullessaan äkillisiä kovia ääniä kuten pamauksia, rysähdyksiä jne. (aina 11,3%, usein 20,4% ja joskus 68,3%)	142	49,8
Käyttäytyy pelokkaasti vieraissa paikoissa ja uusissa tilanteissa (aina 5,5%, usein 11,9% ja joskus 82,6%)	109	38,2
Säikähdettyään "mörköä" menee kuitenkin katsomaan ja haistamaan kohdetta (aina 58,0%, usein 32,0% ja joskus 10,0%. Viisi koiraa ei mennyt koskaan.)	281	98,3
Kummeksuu liikuntarajoitteisia ihmisiä, pyörätuoleja, kyynärsauvoja jne. (aina 8,3%, usein 15,4% ja joskus 76,3%)	156	55,1

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä ei ole noussut erityisiä rodulle ominaisia ikään liittyviä käytöshäiriöitä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Welsh corgi cardigan ei näytä kovin helposti kipuaan, joten mahdolliset luusto- ja nivelsairaudet voivat antaa ensimmäiset merkkinsä käytöksen muuttumisena joko apaattiseksi, hermostuneeksi tai jopa aggressiiviseksi.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmat, ongelmien syyt ja niiden vähentäminen

Luonteet ovat seurakoirasuuntauksen vuoksi jalostustyön ansiosta hieman pehmenneet ja karjakoiran luonnesärmät hioutuneet. Se ei nyky-yhteiskunnassa ole aktiivisena lemmikkinä toimivalle perhekoiralle välttämättä huono suuntaus ja helpottaa koiranomistajan arkea. Nk. seurakoiraumaistuminen ei välttämättä ole huono asia, sillä aiemmin welsh corgit tunnettiin esimerkiksi eläinlääkäreiden keskuudessa häijyinä ja äreinä asiakkaina.

Luonteen pehmeneminen tuo valitettavasti äärimmilleen vietyinä mukanaan myös arkuutta ja hermostuneisuutta. Se mielletään valitettavan usein virheellisesti pidättyväisyydeksi, jota perhekeskeisellä cardiganilla voi aika-ajoin esiintyä. Rotumääritelmä ei kuitenkaan termistöltään tunne pidättyväisyyttä, mutta kuvaa kyllä arkuuden hylkäävissä virheissä.

Jalostukseen ei tule käyttää koiraa, jolla on huono hermorakenne tai joka on arka tai vihainen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Kirjainyhdistelmä PEVISA tarkoittaa Suomen Kennelliiton hyväksymää perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa. Sillä pyritään pääasiallisesti ennaltaehkäisemään ja/tai vähentämään sellaisia perinnöllisiä vikoja ja sairauksia, jotka heikentävät koiran elämänlaatua. PEVISA-ohjelmassa asetetaan jalostukseen liittyviä lisäehtoja pentueen rekisteröinnille.

Welsh corgi cardiganin PEVISA-ohjelma astui ensimmäisen kerran voimaan voimaan 1.1.2013. Alkuperäistä PEVISA-ohjelmaa on päivitetty kolmesti.

Uusimman, 1.1.2025 voimaan astuneen PEVISA-ohjelman mukaan pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla laajempi selkäkuvaus- (LTV, VA, SP, IDD), lonkkakuvaus- ja kyynärnivelen inkongruenssiläusunto tai aiempi kyynärnivelläusunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto, joka ei ole 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai tRD:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosi ”muu vähämerkityksellinen kaihi” ei kuitenkaan sulje koiraa jalostuksesta. Jos koiralla on todettu mRD, gRD tai PPM, on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa. D lonkkaisen voi parittaa vain A tai B lonkkaisen kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101. Ulkomaisilta koirilta ei vaadita PEVISA-tutkimuksia. Jos pentueen vanhempi on ulkomainen koira, eikä sillä ole ulkomaista lonkkalausuntoa tai -indeksiä, saa sitä käyttää vain A-C-lonkkaiselle koiralle tai sellaiselle D-lonkkaiselle koiralle, jonka oma indeksi on vähintään 101. Ulkomaisille koirille voidaan huomioida myös mahdollinen ulkomainen indeksi. Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus koskee nartulle 1 pentue ja urokselle 2 pentuetta.

Lisäksi Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaisesti merle-merle yhdistelmät ovat kiellettyjä. Cardiganien PEVISA-ohjelmaan on sisällytetty, että koiran väri on ilmoitettava rekisteröinnin yhteydessä.

Uusintayhdistelmät on kielletty.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä.

Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyyppillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

- A ei muutoksia
- B lähes normaali / rajatapaus
- C lievä
- D kohtalainen (keskivaikea)
- E vaikea

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

(Lähde: ELT Anu Lappalainen, 2013, www.kennelliitto.fi)

Taulukko 14. Vuosina 2014-2022 syntyneiden welsh corgi cardiganien lonkkanivellausunnot

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	A	B	C	D	E
2014	267	47 %	2 %	6 %	46 %	39 %	6 %
2015	284	45 %	2 %	11 %	39 %	40 %	9 %
2016	290	47 %	1 %	6 %	48 %	32 %	13 %
2017	359	45 %	1 %	13 %	35 %	35 %	17 %
2018	336	56 %	1 %	9 %	40 %	32 %	18 %
2019	391	56 %	2 %	7 %	37 %	38 %	16 %
2020	373	53 %	2 %	9 %	37 %	42 %	10 %
2021	497	42 %	4 %	5 %	39 %	38 %	14 %
2022	409	13 %	4 %	9 %	55 %	25 %	7 %
Yhteensä	3206	44 %	2 %	8 %	40 %	37 %	13 %

Welsh corgi cardiganeilla esiintyy lonkkanivelen kasvuhäiriötä lievästä aina vaikea-asteiseen saakka. Suomen Welsh Corgi Seura terveystutkimukseen on 31.12.2023 mennessä saatu vastauksia 366 welsh corgi cardiganista. Näistä 46 koiralla (12,6 %) ilmoitettiin olleen lonkkaoireilua. Oireilleista koirista 36 koirasta oli virallinen lonkkanivellausunnot.

Taulukko 15. Lonkkiaan oireilleiden koirien viralliset lonkkalausunnot

	E	D	C	B	A	YHT.
Oireillut lonkkiaan	12	20	3	0	1	36

Lievä lonkkanivelen kasvuhäiriö ei yleensä aiheuta koiralle oireita. Vaikeissa lonkkaniveldysplasiatapauksissa oireilun alkamisaikaa vaihtelivat kyselyn vastausten perusteella 4 kuukaudesta aina yli 10-vuotiaaseen.

BLUP-indeksi

BLUP-indeksi kuvastaa koiran tasoa suhteessa vertailujoukon eli laskennassa mukana olleiden saman rodun koirien keskitasoon. Kunkin rodun indeksit standardoidaan siten, että kyseisen vertailujoukon keskiarvoksi tulee 100. Eri roduille ja saman rodun eri maissa oleville populaatioille lasketut indeksit eivät ole vertailukelpoisia keskenään, koska kussakin populaatiossa on hieman erilainen keskiarvo sekä erilaiset ympäristövaikutukset.

Yli sadan koira on jalostusarvoltaan rodun keskiarvoa parempi ja alle sadan koira rodun keskiarvoa huonompi. Kun yhdistelmän uroksen ja nartun indeksien keskiarvo on yli 100 (tai summa yli 200), ovat pennut odotusarvoltaan rodun keskitasoa parempia. Kyseinen jalostettava ominaisuus paranee rodussa vähitellen, jos jalostusyhdistelmien indeksit ovat systemaattisesti suurempia kuin 100.

Lähde: www.kennelliitto.fi / Artikkelit "Mikä BLUP Indeksit"

Kasvattajat saivat jalostuspäätöksensä avuksi loppuvuodesta 2017 Koiranet-järjestelmään welsh corgi cardiganeille lonkkien BLUP-indeksit. Indeksien todellista vaikutusta rodun lonkkaniveldysplasia-asteen kehittymiselle ei ole vielä arvioitu, sillä kasvattajat ovat vasta viime vuosina ottaneet indeksit avukseen. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva PEVISA-ohjelma mahdollistaa yhdistelmän, jonka vanhempien BLUP-indeksien keskiarvo on astutusajankohdalla vähintään 101 riippumatta vanhempien omasta lonkkatuloksesta.

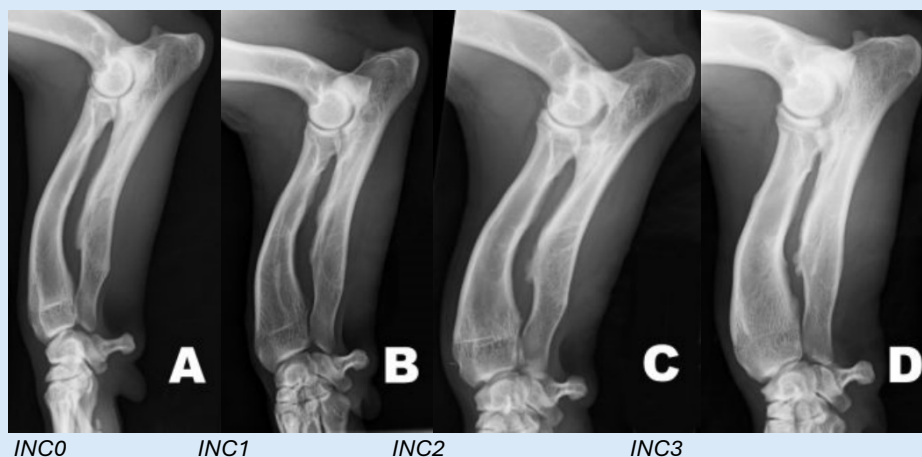
Kynnärnivelen inkongruenssi

Koiran kynnärvarsi koostuu kynnär- ja värttinäluusta, jotka yhdessä olkaluun kanssa muodostavat kynnärnivelen. Värttinä- ja kynnäriluut nivELYVÄT ranteen pikkuluiden kanssa. Kondrodystrofisilla koiraroduilla on perinnöllinen luiden kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituuskasvun häiriintymisen jo sikiöaikana, ja näillä roduilla on tyypillisesti lyhyet raajat ja pitkäkö matala runko. Tyypipirotu on mäyräkoira, ja muita tähän ryhmään kuuluvia rotuja ovat mm. kiinanpalatsikoira, basset hound, corgit, länsigöötanmaanpystykorva, skyenterrieri ja havannankoira. Varsin erilaisia rotuja, mutta kaikkia yhdistää sama lyhytjalkaisuuden aiheuttava mutaatio.

Luiden pituuskasvu tapahtuu rustoisten kasvulevyjen kohdalla. Pituuskasvu loppuu, kun kasvulevyt ovat luutuneet kiinni. Kaikilla kondrodystrofisten rotujen koirilla raajojen luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät, mutta toisinaan kynnäriluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin ja värttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kynnäriluun epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi), kun ”liian pitkä” värttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai värttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Joskus värttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan. Joillain koirilla häiriö näkyy tassujen kiertymisenä ulospäin ja ranteiden taipumisena sisäänpäin. Kondrodystrofisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Skyenterrieri-rodussa tehdyssä tutkimuksessa (Lappalainen ym. 2016) osoitettiin, että kynnärnivelen epäyhdenmukaisuus on yhteydessä ns. pentuontumiseen, joka on rodulla hyvin yleistä; noin kolmasosa pennuista ontuu kasvun aikana ja osa ontuu myös aikuisena. Koirat, joilla havaittiin röntgenkuivissa kohtalainen tai voimakas kynnärnivelen epäyhdenmukaisuus olivat niitä, jotka ontuivat pentuina tai aikuisina. Tutkimuksessa oli mukana 50 koiraa, joista kaikki aikuisina ontuneet olivat ontuneet myös kasvuiässä. Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli kehittää matalaraajaisille koirille oma kynnärnivelen röntgenseulontaohjelma. Kennelliiton nykyisin käytössä oleva kynnärnivelen kuvausmenetelmä ja nivelen arviointi ei sellaisenaan sovellu matalaraajaisille koirille, koska siinä ei arvioida kynnärnivelen epäyhdenmukaisuutta.

Kynnärnivelen epäyhdenmukaisuus näkyy parhaiten röntgenkuivassa, jossa niveltä ei ole taivutettu (avautumiskulma 90 astetta tai enemmän). Röntgenkuivassa täytyy näkyä kynnärnivelen lisäksi koko kynnärvarsi. Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INC0 – INC3 (Kuva 4), jossa INC 0 on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofisilla roduilla INC1 on vielä ”normaali”, mutta INC2- ja INC3-kynnärnivelet ovat selvästi epänormaaleja. Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INC0- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- tai INC3-nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INC0:n kanssa (tai INC1:n, jos rodussa ei ole riittävästi INC0-nivelisiä koiria). Eri rotujen tilanne saadaan selville ainoastaan kuvaamalla riittävä määrä koiria, minkä jälkeen voidaan tehdä tarkempia rotukohtaisia jalostussuosituksia.



Kirjallisuus: Lappalainen AK, Hyvärinen, T, Junnila J, Laitinen-Vapaavuori O. Radiographic Evaluation of Elbow Incongruity in Sky Terriers. *J Small Anim Pract* 2016, 57: 96-99

Lainaus: www.incoc.fi

Vuoden 2020 loppuun saakka welsh corgi cardiganit saivat viralliset kynnärnivelen dysplasia-lausunnot (nk. ED lausunnot). Suomen Kennelliiton tekemän päätöksen mukaan kondrodystrofisille roduille ei kuitenkaan enää

ole tarkoituksenmukaista antaa kyynärniveldysplasialausuntoja, sillä näillä roduilla ensisijainen ongelma on kyynärnivelen inkongruenssi, jota kuvataan INC-asteikolla. Viralliset INC-lausunnot korvasivat ED lausunnot vuonna 2021.

Vuoden 2023 loppuun mennessä jalostustietojärjestelmään oli kirjattu 668 welsh corgi cardiganin inkongruenssilausuntoa. Näistä 12 on lausuttu ennen vuoden 2021 alkua. Inkongruenssin asteille ei ole corgien PEVISA-ohjelmissa asetettu raja-arvoja, mutta 1.1.2025 alkaen Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaisesti INC:n osalta asteikon huonoin tulos (INC3) poissulkee koiran jalostuskäytön. Myös operoitu rinnastetaan tähän asteikon huonoimpaan tulokseen.

Taulukko 16. Inkongruenssilausunnot vuosina 2018-2023. Tulos kirjattu huonomman kyynärnivelen mukaisesti.

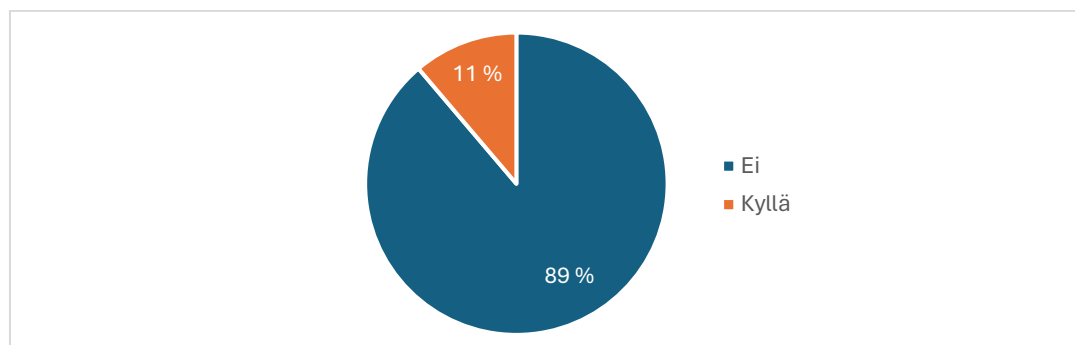
Vuosi / tulos	0	1	2	3	operoitu	koiria
2018	66,7 %	33,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3
2019	33,3 %	33,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3
2020	33,3 %	50,0 %	16,7 %	0,0 %	0,0 %	6
2021	19,8 %	67,7 %	10,9 %	0,0 %	0,0 %	192
2022	10,6 %	67,7 %	18,1 %	1,8 %	1,8 %	226
2023	16,4 %	69,3 %	13,9 %	0,0 %	0,0 %	238
Kaikki yhteensä	15,9 %	67,8 %	14,4 %	0,6 %	0,6 %	

Inkongruenssilausunnon korvaa edelleen aiempi koiran saama ED-lausunto, jos koiralla sellainen on. Kyseisiä lausuntoja annettiin welsh corgi cardiganeille vielä vuonna 2020.

Taulukko 17. ED-lausunnot vuosina 2014–2021. Tulos kirjattu huonomman kyynärnivelen mukaisesti.

Vuosi / tulos	0	1	2	3	Koiria tutkittu
2014	90 %	7 %	3 %	0 %	114
2015	89 %	8 %	4 %	0 %	79
2016	92 %	8 %	1 %	0 %	118
2017	92 %	4 %	4 %	0 %	129
2018	87 %	10 %	3 %	0 %	138
2019	89 %	9 %	2 %	0 %	142
2020	93 %	6 %	0 %	1 %	204
Yhteensä	90 %	7 %	2 %	0 %	924

Suomen Welsh Corgi Seuran teettämän terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella 11 % vastauksen kohteina olleista koirista oli jossain vaiheessa elämänsä oireillut kyynärniveliään. Tässä joukossa oli myös epävirallisesti kyynärniveltuvattuja koiria ja viralliset tulokset olivat nk. perinteisiä ED-lausuntoja tai INC-lausuntoja. Oireilun alkamisiät vaihtelivat 6 kk ja 7-vuoden välillä.



Kaavio 4. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaukset kysymykseen "Koirani on oireillut kyynärniveliään" (38 kyllä, 301 ei, yhteensä 339)

Svenska Welsh Corgi Klubbenin vuonna 2017 tekemän terveyskyselyn mukaan 75 welsh corgi cardigania (17,3 %) oli ontunut alle 12 kk iässä. Näistä 11 koiralle syyksi ilmoitettiin kyynär- ja varttinäluun kasvuongelmat. Vastauksia kyselyssä oli yhteensä 434.



Kuva 4. Voimakkaasti kasvuhäiriöinen etujalka, joka piti operoida. Kuvassa myös kyseisen koiran röntgenkuva, jossa näkyy kyynär- ja varttinäluiden epätasainen kasvu nivelen sisällä nk. portaana (merkitty nuolella).

Silmäsairaudet

Suomalaisia welsh corgeja on silmätarkastettu aktiivisesti varsinkin 90-luvun alusta lähtien, jolloin Suomen Welsh Corgi Seura asetti pentulistalle pääsyn ehdoksi vanhempien silmätarkastuksen, joka ei saa olla 24 kk vanhempi astutushetkellä. Tutkimusmäärään nähden löydöksiä (HC, RD, PPM, PHTVL/PHPV) on ollut harvakseltaan, mutta silmäsairauksien olemassaoloa ei kuitenkaan voi kieltää.

Taulukko 18. Silmätarkastuslausunnot 2013-2022 syntyneistä

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2013	200	77	38 %	67	87 %
2014	267	97	36 %	83	86 %
2015	284	84	30 %	76	90 %
2016	290	88	30 %	74	84 %
2017	359	103	29 %	95	92 %
2018	336	103	31 %	94	91 %
2019	391	115	29 %	105	91 %
2020	373	112	30 %	96	86 %
2021	497	105	21 %	93	89 %
2022	409	17	4 %	16	94 %

Taulukko 19. Silmätarkastuslausuntodiagnoosit vuosina 2014-2023 (sama koira voi olla useampaan kertaan)

Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	1359	981
Distichiasis, todettu	51	42
Distichiasis/Ektooppinen cilia, todettu	6	6
Kaihin laajuus, kohtalainen	1	1
Kaihin laajuus, lievä	8	5
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	5	5
Keratiitti, todettu	1	1
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	32	26
Lasiaisen rappeuma, todettu	1	1
Lasiaisprolapsi/lasiaisvuoto, todettu	1	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	10	10
Nukleaarinen katarakta, epäilyttävä	1	1
Nukleaarinen katarakta, todettu	3	3
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	2	2
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	3	2
Posterior polaarinen katarakta, todettu	5	4
PPM, diagnoosi avoin	1	1
PPM, iris-iris, todettu	4	4
PPM, iris-kornea, todettu	1	1
Punktaatti katarakta, todettu	1	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	17	16
RD, multifokaali, diagnoosi avoin	1	1
RD, multifokaali, todettu	10	10
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	1	1
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	5	3
Silmämuutosten vakavuus, lievä	33	31

Etenevä verkkokalvon surkastuminen (PRA)

Verkkokalvon etenevä surkastuminen (progressive retina atrophy, PRA) on hyvin ikävä, sokeuteen johtava perinnöllinen silmäsairaus. Welsh corgi cardiganeilla yleisimmin tavattu generalisoitunut PRA (gPRA, rod cone dysplasia: rcd3-PRA) sokeuttaa jo ensimmäisten elinvuosien aikana. Se periytyy resessiivisesti ja DNA-testin avulla tunnistetaan gPRA:n suhteen perimältään vapaat, kantajat ja sairaat yksilöt.

Suomessa ensimmäiset DNA-testaukset suoritettiin heti testausmahdollisuuden alettua vuonna 1999. Kasvattajat aloittivat testaukset vanhimmista koiristaan ja näin ollen kokonaisia sukuja voitiin luokitella PRA-vapaiksi. Suomen Welsh Corgi Seura tuki muutamien sukutauluissa merkittävässä määrin esiintyvien iäkkäiden koirien testaamista rahallisesti. Jalostustoimikunta myös opasti testien ottamisessa ja näytteiden lähettämisessä. Tämä yhteistyö kantaa hedelmää vieläkin, sillä hyvin merkittävä osa Suomen PRA-vapaista linjoista on juuri noiden yhteistestaamisien ansiota.

Suomen Welsh Corgi Seura otti 2000-luvun alussa kannan, että riskiyhdistelmien (kantaja + testaamaton, testaamaton + testaamaton) tekemistä ei suositeltu. Tämä johti pikkuhiljaa siihen, että käytännössä kaikki yhdistelmät ovat Suomessa viime vuosina syntyneet PRA-vapaista linjoista. Osa testaamisista on kuitenkin tehty ennen Suomen Kennelliiton ohjeistusta virallisista DNA-testauksista, joten testaamisista tulee edelleen varsinkin jalostuskoirille tehdä. DNA-testaus ei kuitenkaan korvaa varsinaisia silmätarkastuksia. Suomessa silmätarkastetuista koirista ei ole havaittu ainoatakaan PRA-tapausta.

Perinnöllinen harmaakaihi, HC

Perinnöllinen harmaakaihi (hereditary cataract, HC) on silmäsairaus, jossa silmän läpinäkyvän linssin valkuaisaineet alkavat saostua ja linssi menettää kirkkautensa. Welsh corgeilla tavattava kaihi on yleensä linssin takapinnan keskellä oleva kolmiomainen samentuma ja se ilmenee molemmissa silmissä. HC ei ole koiralle kivulias, eikä Suomen Welsh Corgi Seuran jalostustoimikunnalle ole raportoitu nopeasti sokeutuneista corgeista. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaihi on rodussamme löytynyt jo ensimmäisellä silmätarkastuskerralla ja näin ollen sairaut koirat ovat yleensä jääneet jalostuskäytön ulkopuolelle jo aikaisessa vaiheessa.

Verkkokalvon kasvuhäiriö, RD

Verkkokalvon kasvuhäiriö (retinaalinen dysplasia, RD) on synnynnäinen, molemmissa silmissä oleva muutos lievästä ja vaarattomasta verkkokalvon poimuista aina sokeutta aiheuttaviin kehityshäiriöihin asti. RD luokitellaan kolmeen eri asteeseen: multifokaalinen RD (mRD, aste 1), geograafinen RD (gRD, aste 2) ja totaali RD (tRD, aste 3). Jos koiralla on todettu mRD (aste 1) tai gRD (aste 2), on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa.

Värikanalon kehityshäiriö (PPM)

Iiriksen eli värikanalon kehityshäiriössä (persistoivat pupillamembraanit, PPM) pupilliaukon avautuminen ei ole ollut täydellistä. Värikanalvalta lähtee rihmoja joko linssiin, sarveiskalvoon tai toiseen kohtaan värikanalvoa. Muutokset ovat yleensä lieviä, eivätkä vaikuta näkökykyyn. Suomessa ei ole todettu vakavia PPM-mutoksia ja diagnoosin saaneita koiria on käytetty harkitusti jalostukseen tutkittujen ja oireettomiksi todettujen yksilöiden kanssa.

Muut silmätarkastuslöydökset

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammassa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Koiria, joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei tulisi käyttää jalostukseen. Welsh corgi cardiganeilla on tavattu yksittäisinä tapauksina muutama eriasteinen PHTVL/PHPV.

Distichiasis / ektooppinen cilia (aiempi yhteisnimitys cilia aberranta) tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla uivat pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen. Welsh corgi cardiganeilla todetaan vuosittain muutama distichiasis-löydös, jotka ovat pääosin lieväasteisia.

Atresia Punctae on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa ala- ja / tai yläluomen kyynelkanavan aukko puuttuu tai on selvästi normaalia pienempi. Tyypillinen oire on normaalia runsaampi kyynelehtiminen. Hoitona on tarvittaessa aukon kirurginen avaus. Atresia punctae -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Selkäsairaudet

Kondrodystrofisena, korkeuttaan selvästi pidempänä rotuna, welsh corgi cardigan on altis erilaisille selkävaivoille. KoiraNet-tietokannan tilastojen mukaan 1990-2023 syntyneillä welsh corgi cardiganeilla selkäsairaus on toiseksi yleisin sairaudesta johtuva kuolinsyy kasvainsairauksien (115 kpl) jälkeen.

Taulukko 20. Welsh corgi cardiganien selkäsairauksiin liittyviä kuolinsyitä KoiraNet-järjestelmässä (KoiraNet 6.2.2024).

	Keski-ikä	Tapauksia
Muu selkäsairaus	8 vuotta 4 kuukautta	11
Selkäsairaus	8 vuotta 7 kuukautta	22
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutumisen	8 vuotta 4 kuukautta	7
Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina - oireyhtymä	9 vuotta 9 kuukautta	2
Välilevytyrä, ”mäyräkoirahalvaus”	7 vuotta 2 kuukautta	51
Selkäsairauksia yhteensä		93

Suomen Welsh Corgi Seuran teettämän terveys- ja käyttäytymiskyselyn mukaan 335 welsh corgi cardiganista selkiään eri tavoin oireilleita koiria oli 51 (15 %). Näistä 26 koiralla (vajaa 8 %) kerrottiin olleen nk. mäyräkoirahalvaus tai halvausoireita, jotka olivat ilmenneet 4-9 vuotiaina. Näistä koirista kolme oli leikattu ja kaksi lopetettu. Suurimmaksi osaksi koiria oli hoidettu kuitenkin varsin menestyksekkäästi konservatiivisin menetelmin levolla, fysioterapialla ja kipulääkityksellä.

Yhdysvalloissa vuoden 2023 päätteeksi tehdyn kyselyn mukaan 17 % koirista oli eri tavoin oireillut selkäänsä.

Taulukko 21. Yhdysvalloissa teetetty kysely selkäreilusta

	Koiria	%
Koira ei ole koskaan osoittanut merkkejä selkäreilusta	2297	83%
Koira on tarvinnut häkkilepoa ja/tai lääkitystä selkäreiluun	247	9%
Koira on halvaantunut hetkellisesti tai pysyvästi, mutta ei ole tarvinnut leikkaushoitoa	84	3%
Koira on halvaantunut hetkellisesti tai pysyvästi ja tarvinnut leikkaushoitoa	99	4%
Koira on jouduttu lopettamaan selkäreilun / halvauksen vuoksi	54	2%
Yhteensä	2781	

Suomen Kennelliiton antamat selkäläusunnat tulivat virallisiksi 1.6.2013. Vuoden 2023 loppuun mennessä virallisia selkäläusuntoja oli 809 welsh corgi cardiganilla, joilla erilaisia lausuntoja oli yhteensä 2977. Vertailukelpoista lausuntomateriaalia muista maista on vielä lähes mahdotonta saada, sillä Suomi on edelläkävijä näin kattavissa selkäläusunnoissa.

Taulukko 22. Welsh corgi cardiganien viralliset selkäläusunnat 31.12.2023 saakka

Lausunto	kpl
Kalkkeutuneet välilevyt (IDD)	645
Nikamien epämuotoisuus (VA)	843
Selän spondyloosi (SP)	646
Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV)	843
Yhteensä	2977

Selkäläusunnat liitettiin PEVISA-ohjelmaan 1.1.2025. Tällä on tarkoitus kerätä tietoa jalostukseen käytettävistä koirista ja lisätä vielä entisestään tutkimustulosten määrää. Rotujärjestö on laatinut kriteeristön, jolla yli 8-vuotiaan selkäänsä oireilemattoman virallisesti selkäuvaamattoman uroksen jalostuskäytön poikkeuslupaa puolletaan.

Kondrodystrofia (CDDY/IVDD) ja kondrodysplasia (CDPA)

Kondrodystrofiaa tavataan monilla koiraroduilla. Sille on ominaista raajojen lyhyys, mikä johtuu varhaisista muutoksista kasvulevyjen rakenteessa. Lyhytjalkainen fenotyyppi tunnetaan kahdella nimellä: kondrodystrofia ja kondrodysplasia. Kondrodysplasia tunnetaan myös koirien kääpiökasvuisuutena. Sana "chondro" tulee rustosta ja "dysplasia" epänormaalista kasvusta, kun taas sana "dystrofia" tarkoittaa kudoksen, tässä tapauksessa ruston, rappeutumista.

Kondrodystrofian (CDDY) takana on lyhytkasvuisuutta aiheuttava geeni FGF4 koiran kromosomissa 12. Tämä vaikuttaa koiran olkavarteen sekä kyynär- ja varttinäluuhun lyhentäen niitä, sekä aiheuttaa jälkimmäisten luiden eriasteista taipumista. Mutaation katsotaan olevan vastuussa myös selän välilevyrappeutumille nuoremmalla iällä (IVDD). Se voi aiheuttaa koiralle välilevynpullistumia, jotka usein tarvitsevat leikkaushoitoa ja toisinaan jopa halvauttavat koiran. Tähän mennessä geenitestatuissa welsh corgeissa on esiintynyt pääasiassa vain homotsygotteja geenivirheen suhteen.

Kondrodysplasia (CDPA) johtuu FGF4-retrogeenin kiinnittymisestä koiran kromosomiin 18. Tämä mutaatio selittää lyhytjalkaisen fenotyypin roduilla kuten esimerkiksi basset hound, welsh corgit, mäyräkoirat, westiet ja skotlanninterrierit.

Kondrodysplasia (FGF4-18) aiheuttaa selkeästi lyhyet jalat (corgit, mäyräkoirat) kun taas kondrodystrofia (FGF4-12) hieman matalamman ulkomuodon. Niillä roduilla, joilla esiintyy molempia mutaatioita, kasvattajat voivat hyötyä geenitestituloksista CDDY:n esiintyvyyden vähentämiseksi säilyttäen kuitenkin CDPA:n antaman lyhytjalkaisen fenotyypin.

Welsh corgeilla tavataan näitä molempia mutaatioita.

Koiria, joilla on N-alleeli, on kuitenkin niin vähän, että pelkän geenitestin varaan ei välilevysairauden vastusta voi jättää, vaan selkävaurauksiin perustuvaa jalostusvalintaa tulee jatkaa. CDDY (12-FGF4 -retrogeeni) on merkittävä riskitekijä välilevysairauden synnyssä, mutta välilevyjen rappeutumiseen vaikuttaa myös muita vielä tuntemattomia geenejä.

Lähde: Anu Lappalainen, ELT, dos. Suomen Ranskanbulldogit ry, <https://www.kennelliitto.fi/files/suomen-ranskanbulldogit>

Geenitestejä tulkitaan CDDY:n osalta seuraavasti:

- Clear/puhdas = N/N = koiralla ei ole FGF4-12 alleelia
- Carrier/kantaja = N/CDDY = koiralla on yksi alleeli, joka lisää riskiä välilevyrappeumaan ja koira voi olla hieman lyhytraajaisempi
- Affected/sairas = CDDY/CDDY = koiralla on kaksi alleelia, jotka lisäävät riskiä välilevyrappeumaan ja todennäköisesti koira on myös lyhytraajaisempi

Rotujärjestö suosittelee corgien DNA-testauksia CDDY:n ja CDPA:n osalta rodussa esiintyvän heterotsygotia-asteen selvittämiseksi ja tiedon kartuttamiseksi.

Selkärangan välilevytyrä ja välilevyrappeuma

Välilevytyrä on matalaraajaisille koiraroduille (mm. mäyräkoirat, corgit) yleinen sairaus. Sitä kutsutaan usein myös nimellä mäyräkoirahalvaus. Välilevytyrän synty tapa ja sijainti määrittävät oireiden kuvan. Oireilu voi alkaa äkillisesti ja voimakkaasti, jos välilevy tyräytyy äkillisesti ja kovalla voimalla. Kroonistuneissa tapauksissa oireet voivat olla lievempiä ja oireilu satunnaisempaa. Oireiden voimakkuus riippuu siitä, kuinka paljon tyrä painaa selkäydintä. Lievissä tapauksissa kipua tunteva koira voi vetäytyä omiin oloihinsa ja/tai olla haluton hyppäämään, kiipeämään portaissa, liikkumaan ja lenkkeilemään. Toisinaan välilevytyrä aiheuttaa voimakasta kipua, jolloin koira voi valittaa ääneen esimerkiksi nostettaessa, seistä selkä köyryssä tai välttää pään liikuttelua. Kipureaktion puuttuminen ei kuitenkaan tarkoita, etteikö koiralla voisi olla välilevytyrä. Koiralla voi olla neurologisia puutoksia, jotka vaihtelevat lievästä horjumisesta aina täydelliseen halvaantumiseen saakka. Ensimmäisiä merkkejä neurologisista ongelmista ovat yleensä asentotuntoreaktion hidastuminen tai pois jääminen. Tämä tarkoittaa sitä, että koira ei käännä heti tassuaan oikein päin, kun tassu käännetään varpaan ylös alustaa vasten.

Välilevytyrää voidaan epäillä tyypillisten oireiden perusteella. Joskus tavallisissa röntgenkuvissa voidaan välilevytyräkohdassa havaita kalkkeutunutta välilevymateriaalia selkäydinkanavassa tai selvästi kaventunut nikamaväli. Usein tyrä ei kuitenkaan voi erottaa röntgenkuvista, vaan se kannattaa varmistaa magneettikuvauksella, CT-kuvauksella tai varjoainekuvauksella.

Välilevytyrää hoidetaan joko konservatiivisella hoidolla tai leikkaushoidolla. Konservatiivinen hoito pitää sisällään häkkilepoa, tulehduskipulääkkeitä, fysioterapiaa ja esimerkiksi akupunktiota. Lievemmissä tapauksissa konservatiivisella hoidolla on yleensä hyvä hoitovaste. Leikkaushoitoon turvaututaan vakavammissa tapauksissa tai toistuvissa kiputiloissa. Mikäli syväkiputunto puuttuu, on leikkaushoidolla jo kiire, jotta pysyviä vaurioita ei syntyisi. Leikkaushoidossa tyräytyneet välilevyt imetään pois painamasta selkäydinkanavaa ja kipuoireet paranevat yleensä melkein välittömästi. Neurologisten puutosten paraneminen yleensä kestää kauemmin ja vaatii pidempiaikaista kuntoutusta ja fysioterapiaa. Suurin osa koirista paranee täysin, mutta hermostollisten puutoksien jääminen osalle on mahdollista. Sairaus voi myös uusia.

Kondrodystrofiaisuus aiheuttaa välilevyjen poikkeuksellisen varhaisen rappeutumisen ja altistaa välilevyjen tyräytymiselle. Röntgenkuvista on mahdollista havaita kalkkeutuneet välilevyt. Taipumus välilevytyrään on osoitettu useissa tutkimuksissa perinnölliseksi (Stigen ym. 1993, Jensen 2000, Lappalainen 2015). Sen periytymismekanismi ei ole tiedossa, mutta on hyvin todennäköistä, että siihen vaikuttaa useita geenejä ympäristön vaikutuksen lisäksi.

Kalkkeutuneiden välilevyjen esiintyminen on mäyräkoirilla tehtyjen tutkimusten mukaan myös perinnöllistä, mutta arviot niiden periytymisasteista vaihtelevat. Eräiden tutkimusten mukaan periytymisasteet ovat 0,15-0,87 välillä (Stigen 1993, Jensen ym. 2000), mutta tuoreimmassa kotimaisessa n. 1550 mäyräkoiraa käsittävässä tutkimuksessa (Lappalainen 2015) periytyvyysasteeksi on saatu 0,53. Periytyvyysastetta pidetään korkeana, kun se on 0,4-0,5 ja alhaisena kun se on alle 0,2. Suuri periytyvyysaste tarkoittaa, että ilmiö on (fenotyyppiin) eli tässä tapauksessa kalkkeutumien määrään perustuvalla jalostamisella voi olla mahdollista saada aikaan etenemistä nopeasti ja saada aikaan mahdollisimman vähän kalkkeumia omaavia koiria ja näin pienentää välilevytyrän riskiä. Mäyräkoirilla tehtyjen tutkimuksien mukaan voidaan varovaisesti päätellä, että vakavia leikkausta vaativia välilevytyriä esiintyy enemmän koirilla, joilla on enemmän kalkkeutumia, vaikka tyräytyneet välilevyt ei aina olekaan kalkkeutuneet. Suomalaisen tutkimuksen (Lappalainen ym. 2014) mukaan on myös todettu, että koirat, joilla on vähemmän kalkkeumia, oireilevat iäkkäämpinä kuin koirat, joilla kalkkeutumia on enemmän. Myös leikkausta vaativien potilaiden kohdalla tämä näyttäisi siis pitävän paikkansa. Osittain tulosta voi selittää myös se, että kalkkeutumia saattaa kadota iän myötä esimerkiksi oireettoman tyräytymisen seurauksena.

Kondrodystrofisilla koiraroduilla on mutaation aiheuttama raajojen pitkien luiden kasvuhäiriö, minkä johdosta näillä koirilla on tyypillinen pitkänomainen ulkomuoto ja lyhyet ja käyrät raajat. Kondrodystrofisia koirarotuja ovat esimerkiksi mäyräkoirat, kiinanpalatsikoira, welsh corgi ja skyenterrieri. Mutaatioon liittyy taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen (intervertebral disc disease, IDD), joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on mäyräkoirahalvauksena tunnettu välilevytyrä. Sen oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkävaikeudesta täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Jos välilevytyrä on kaularangan alueella, oireina ovat voimakas kaulan alueen kipu ja joskus etu- ja takajalkojen halvausoireet. Tyypillisin sairastumisikä on 4–5 vuotta.

Osalla koirista on oireita vain kerran, mutta toisilla ne uusiutuvat. Usein selkävaikeudet (esimerkiksi liikkumista tai hyppämishaluttomuus) edeltävät halvausoireita ja siksi omistajan on syytä suhtautua myös lieviin

oireisiin vakavasti. Selkävivot sekoitetaan usein myös mahakipuihin. Lieviä oireita hoidetaan levolla ja tarvittaessa lepoon yhdistetään kipulääkkeitä. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevymateriaali poistetaan. Mäyräkoirahalvauksen ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kondrodystrofisilla roduilla pitkälle rappeutuneet välilevyt voivat kalkkeutua. Kalkkeutumistaipumuksella on perinnöllinen tausta ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin. Koirista, joilla ei ole yhtään kalkkeutunutta välilevyä, vain harvat sairastuvat. Kalkkeutuneet välilevyt näkyvät röntgenkuvissa, mikä mahdollistaa sairauden vastustamisen röntgenseulonnan avulla. Tutkimuksissa on todettu, että välilevyt kalkkeutuvat kahteen ikävuoteen mennessä. Osa kalkkeutumista voi myöhemmin kadota ja siksi röntgenkuvauksen suositeltu ikä on 24–42 kuukautta. Sairauden vähentämiseksi tulisi jalostuksessa suosia koiria, joilla on mahdollisimman vähän kalkkeutuneita välilevyjä.

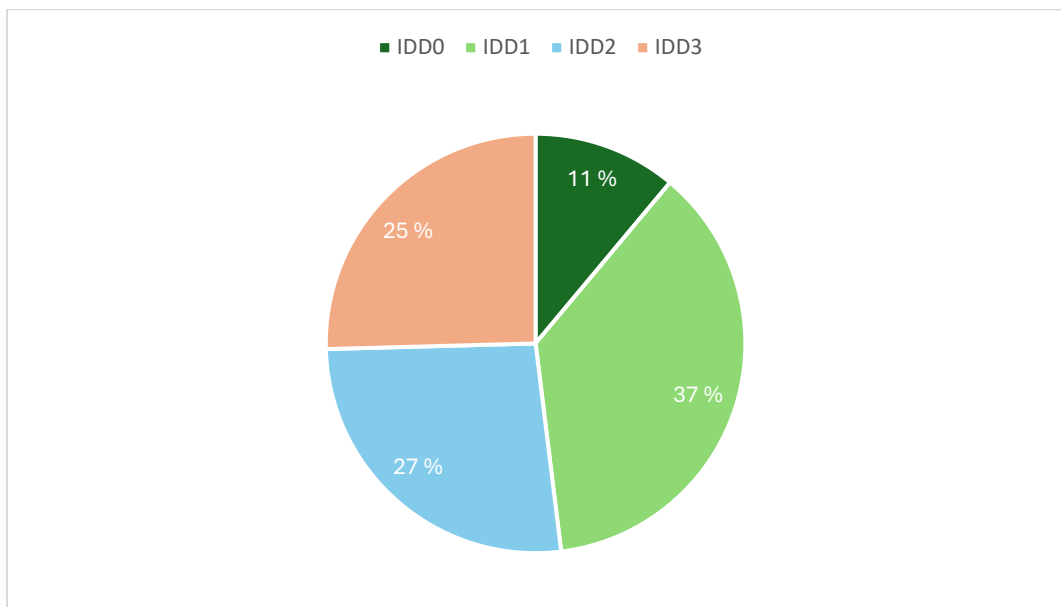
IDD:stä voi saada lausunnon 24 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

- IDD0, puhdas, Ei muutoksia
- IDD1, lievä 1–2 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä
- IDD2, keskivaikea 3–4 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä
- IDD3, vaikea 5 tai enemmän osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä

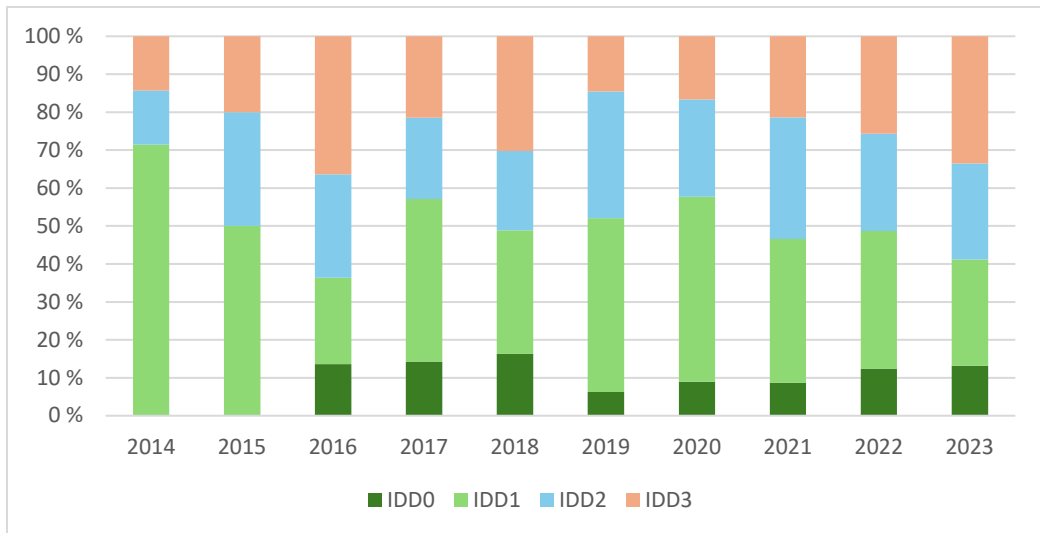
(Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi -sivusto)

Vuosien 2014–2023 aikana IDD-lausunnon on saanut yhteensä 641 welsh corgi cardigania. Tänä aikana puhtaan eli IDD0-lausunnon saaneiden koirien määrä on pysytellyt 10 % tuntumassa.

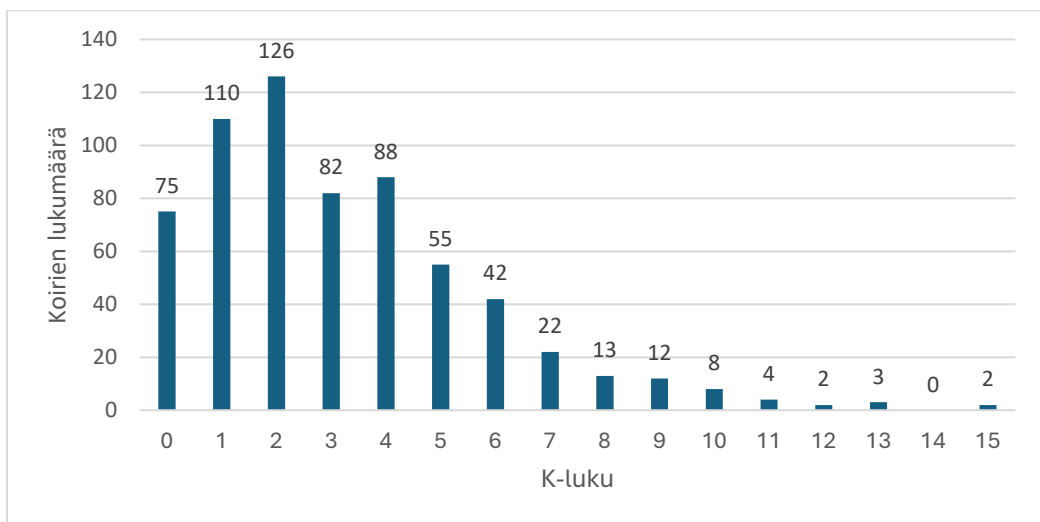
Rotujärjestön vuoden 2025 alusta voimaan tullut suositus on, että IDD3 koira yhdistettäisiin vain IDD0 tai IDD1 koiran kanssa. Yli 8-vuotiaiden virallisesti selkäkuvaamattomien, selkäänsä oireilemattomien uroksien jalostuskäytölle rotujärjestö voi puoltaa poikkeuslupaa.



Kaavio 5. IDD-lausunnot lausuntovuosina 2014–2023, 641 lausuntoa



Kaavio 6. IDD-lausunnot lausuntovuositain 2014-2023



Kaavio 7. Kalkkeutuneiden välilevyjen määrä (nk. K-luku) lausuntovuosina 2014-2023. Keskiarvo K-luvulle on kaikkien lausuntojen perusteella 3,2.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä.

Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lannenikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelun perusteet ja kuvaesimerkit eri asteista löydät:

http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/ltv_arvostelun_perusteet.pdf

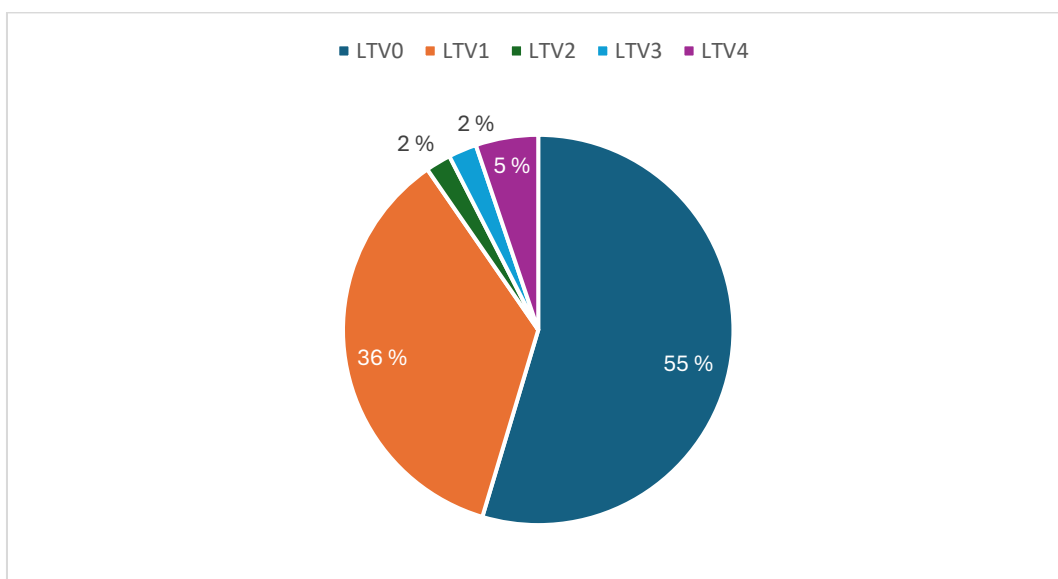
Arvostelussa käytetty asteikko:

- LTV0 Ei muutoksia
- LTV1 Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
- LTV2 Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
- LTV3 Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
- LTV4 6 tai 8 lannenikamaa

LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään LTV4-tuloksen saaneet koirat pois jalostuksesta. Myös oireilevat koirat on syytä jättää pois jalostuksesta. Tuloksen LTV1, LTV2 tai LTV3 saanut, oireeton koira suositellaan yhdistettävän vain normaalin (LTV0) koiran kanssa.

(Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi -sivusto)

Welsh corgi cardiganilla näyttäisi esiintyvän erilaisia muutoksia lanne-ristinikaman alueella. Näistä yleisin on jakautunut ristiluun keskiharjanne (LTV1). Rotujärjestö pyrkii uudella PEVISA-ohjelmalla saamaan kattavasti lisätietoa LTV-muutosten esiintymistiheydestä.



Kaavio 8. Viralliset LTV-lausunnot (välimuotoinen lanne-ristinikama) welsh corgi cardiganeilla 2014-2023, 811 lausuntoa

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta. Kehitymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutuminen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosi on valitettavasti bokseilla jo niin yleistä, että pelkästään sen perusteella ei kannata koiraa sulkea pois jalostuksesta kuin vaikeissa tapauksissa, jotta jalostuskanta ei pienene liikaa. Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SPO) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiäisun vaikutuksen arvioimiseksi.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SPO) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

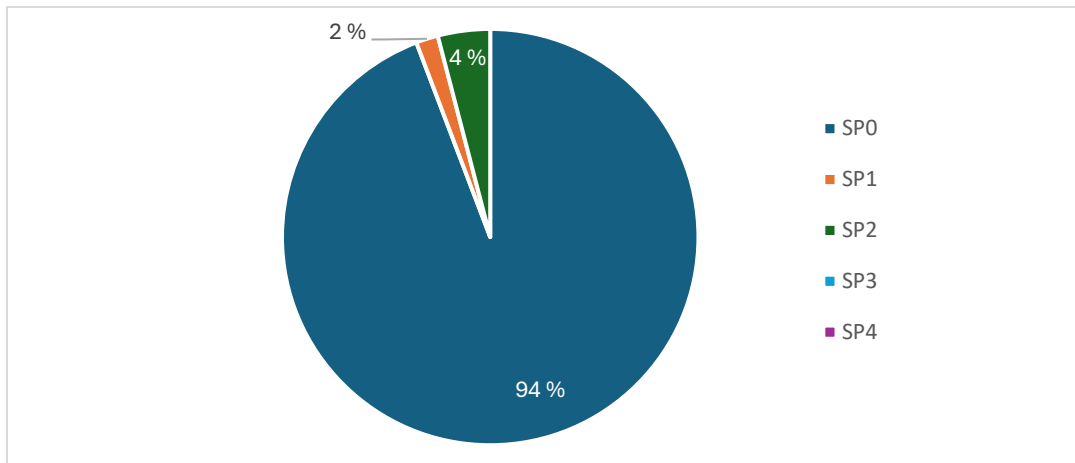
- SPO, puhdas, Ei muutoksia
- SP1, lievä, Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
- SP2, selkeä, Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
- SP3, keskivaikea, Todetaan silloittumia (täysisiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
- SP4, vaikea, Edellisiä vakavimmat muutokset

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SPO lausuntoa. (Lähde: ELT Anu Saikku-Bäckström, www.kennelliitto.fi -sivusto)

Spondyloosista lausunnon voi saada 24 kuukautta täyttänyt koira. Welsh corgi cardiganeilla spondyloosi on melko harvinaista. Vuosina 2014-2023 lausunnon saaneista 641 cardiganista selkeäastaisia oli 26 ja lieväasteisia 11. Spondyloosin vaikeita asteita ei löytynyt lainkaan. Rotujärjestön teettämässä terveyskyselyssä vain viidellä cardiganilla (1,4 %) kerrottiin olevan spondyloosilöydöksiä. Näistä vain yhdellä oli Suomen Kennelliiton virallinen selkälausunto. Spondyloositapauksista kolmen ilmoitettiin oireilevan.

1.1.2025 alkaen Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaisesti spondyloosin osalta asteikon huonoin tulos eli SP4 poissulkee koiran jalostuskäytön.



Kaavio 9. Viralliset SP-lausunnot (spondyloosi) welsh corgi cardiganeilla 2014-2023, 766 lausuntoa

Selkärangan nikamien epämuodostumat

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Niin sanotuilla "korkkiruuvihäntäisillä" roduilla (bostoninterrieri, englanninbulldoggi ja ranskanbulldoggi) saattaa koko selkäranka olla korkkiruuvihäntään liittyen epämuotoinen. Myös mopsi kuuluu perinteisesti tähän brakykefaalisten (lyhytkalloisten) rotujen joukkoon, vaikka sen häntä on eri tavalla kierteinen. Näillä koirilla yleisimpiä nikaman kehityshäiriöitä ovat erimuotoiset puolินิกamat (hemivertebra) ja perhosnikamat (nikama, joka selällään otetussa kuvassa muistuttaa muodoltaan perhosta).

Spina bifida (selkärankahalkio) on tila, jossa nikaman katto ei ole sikiönkehityksen aikana sulkeutunut ja selkäydin tai sen kalvot ovat ilman nikaman luista suojaa. Myös häntä ja ristiluu ovat em. roduilla muodostuneet epämuodostuneista nikamista, minkä takia häntä on epämuodostunut, hyvin lyhyt ja jäykkä. Kipu ja tai neurologisia ongelmia esiintyy, jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä. Tällainen selkä on myös normaalia alttiimpi tapaturmille. Hännän epämuodostumat voivat aiheuttaa virheasennon, joka voi johtaa ulostamisvaikeuksiin tai ihovaurioihin. On todennäköistä, että kaikilla em. tyyppisillä koirilla esiintyy epämuodostuneita nikamia, mutta niiden määrä ja muoto vaihtelevat eri yksilöillä.

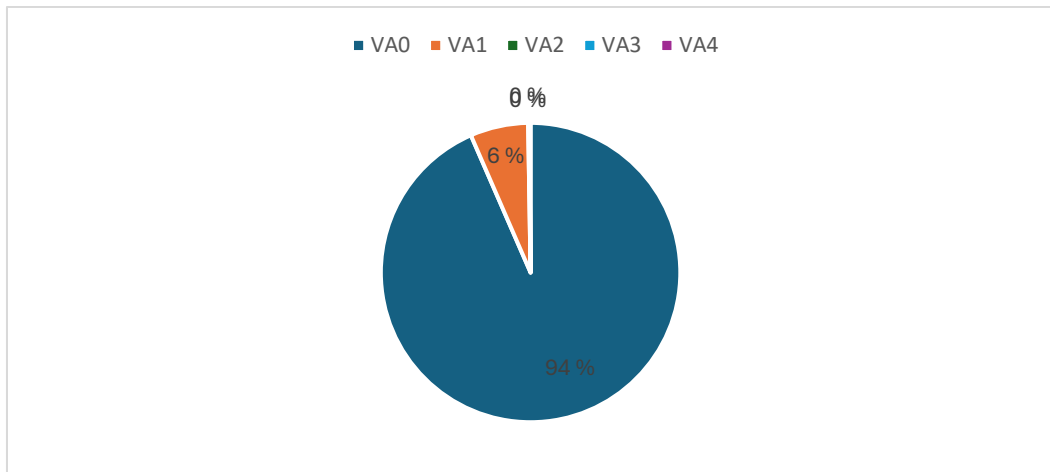
Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

- VA0, normaali, Ei muutoksia
- VA1, lievä, 1–2 epämuodostunutta nikamaa
- VA2, selkeä, 3–4 epämuodostunutta nikamaa
- VA3, keskivaikea, 5–9 epämuodostunutta nikamaa
- VA4, vaikea, 10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on lievä viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari. Jos muutos ei kuitenkaan ole lievä tai koiralla todetaan myös muita nikamaepämuotoisuuksia, ei koira tällöin voi saada tulosta VA0.

(Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi -sivusto)

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Welsh corgi cardiganeilla nikamien epämuodostumat ovat melko harvinaisia. Vuosina 2014-2023 lausunnon saaneista 766 koirasta vain kahdella koiralla oli selkeä tai keskivaikea muutos. VA1-lausunnon sai 48 koiraa ja normaaleja oli 716.



Kaavio 10. Viralliset VA-lausunnot (nikamien epämuodostumat) welsh corgi cardiganeilla 2014-2023, 766 lausuntoa

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Virtsakivet

Rotujärjestön terveystarkastuksessa oli 31.12.2023 mennessä annettu vastaukset 366 welsh corgi cardiganin terveydentilasta. Näistä virtsakiteitä todettiin 10 koiralla ja virtsakiviä 3 koiralla. Virtsakiviä muodostuu munuaisissa ja virtsateissä esiintyvän saostuman, kidesakan, aiheuttamana. Suoritetun terveystarkastusten perusteella welsh corgeilla yleisin kivityyppi on struviittikivi (ammoniummagnesiumfosfaatti), joita kutsutaan myös tulehduskiviksi. Ne ovat usein seurausta virtsateiden bakteeritulehdusten tuottamasta ureaasi-entsyymistä, joka nostaa virtsan pH:ta ja helpottaa kiteytymistä. Virtsakivien oireina ovat erilaiset virtsaamishäiriöt, lievissä tapauksissa virtsakiviä hoidetaan ruokavaliolla ja mikäli tämä ei riitä, kivet voidaan poistaa kirurgisesti.

Rodussa on tavattu myös joitain kystinuria tapauksia. Kystinuria on virtsaelinsairaus, jossa kystiini-aminohappo ei imeydy normaalisti takaisin elimistöön ja johtaa kystiinin kertymiseen virtsaan. Kystiinin kiteytyminen johtaa virtsakiteiden ja -kivien muodostumiseen, toistuviin virtsarakon tulehduksiin, verivirtsaisuuteen ja virtsaamisvaikeuksiin. Sairautta esiintyy monella eri koirarodulla.

Degeneratiivinen myelopatia, DM

Tämän etenevän selkäytimen rappeutumisen aiheuttaja on tuntematon. Oireet alkavat yleensä takaraajojen etenevinä liikehäiriöinä viidennen ikävuoden jälkeen. Taudin edetessä oireet siirtyvät myös eturaajoihin ja se johtaa lopulta pahenevaan halvaantumiseen. Parannuskeinoa ei ole, mutta oireita voidaan lievittää taudin alkuvaiheessa. Degeneratiiviseen myelopatiaan ei liity kipuoireita.

Degeneratiiviselle myelopatialle on olemassa DNA-testi, jolla seulotaan perimältään vapaat, kantajat ja sairastumisriskin omaavat yksilöt. Testitulokset ovat kuitenkin vielä kiistanalaisia, sillä periytymismekanismi on osittain epäselvä ja sairauden ilmeneminen DNA-testituloksesta riippumatta sattumanvaraista. Sairautta esiintyy molemmilla corgiroduilla.

Yhdysvalloissa Orthopedic Foundation of Animals'n tietokannoissa on 893 welsh corgi cardiganin ja 5058 welsh corgi pembroken DNA-testitulokset. Tulokset jakautuivat seuraavasti:

	Welsh corgi cardigan	Welsh corgi pembroke
Normal (vapaa)	50,7 %	14,0 %
Carrier (kantaja)	32,3 %	32,4 %
At risk / abnormal (riski sairastua)	17,0 %	53,5 %

Suomalaisista koirista testituloksia kerätään testituloksia keskitetysti, kun rotujärjestön terveystietopankki avataan.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Vuosina 1990-2023 on syntynyt yhteensä 6777 cardigania. Lukumäärään on laskettu myös tuontikoirat. KoiraNet-järjestelmässä kuolinsyyt on merkattu 703 koiralle (10,3 % ajanjakson koirista).

Taulukko 23: Vuosina 1990-2023 syntyneiden welsh corgi cardiganien kuolinsyyt ja keskimääräiset eliniät (KoiraNet 6.2.2024)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yht.	%
Hengitystiesairaus	12 vuotta 11 kuukautta	5	0,7
Hermostollinen sairaus	9 vuotta 1 kuukautta	9	1,3
Iho- ja korvasairaudet	11 vuotta 9 kuukautta	1	0,1
Immunologinen sairaus	7 vuotta 4 kuukautta	7	1,0
Kadonnut	9 vuotta 6 kuukautta	1	0,1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 2 kuukautta	115	16,4
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 5 kuukautta	12	1,7
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 3 kuukautta	31	4,4
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 7 kuukautta	21	3,0
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 9 kuukautta	50	7,1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	10	1,4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 5 kuukautta	26	3,7
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 4 kuukautta	2	0,3
Selkäsairaus	7 vuotta 9 kuukautta	93	13,2
Silmäsairaus	9 vuotta 1 kuukautta	2	0,3
Sisäeritysrauhasten sairaus	8 vuotta 6 kuukautta	10	1,4
Sydänsairaus	9 vuotta 9 kuukautta	4	0,6
Synnytysvaikeus	3 vuotta 3 kuukautta	5	0,7
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 9 kuukautta	43	6,1
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 11 kuukautta	129	18,3
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 11 kuukautta	32	4,6
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 3 kuukautta	95	13,5
Kaikki yhteensä	9 vuotta 7 kuukautta	703	

Yleisin kuolinsyy on vanhuus. Tämän lisäksi vaihtoehto ”kuolinsyytä ei ole ilmoitettu” pitää sisällään 55 yli 10-vuotiaana kuollutta koiraa. Sairauksista yleisin ryhmä on kasvainsairaudet, jossa siinäkin keski-ikä on varsin korkea. Näistä tapauksista 24 on kirjattu nisäkasvaimiksi. Toiseksi yleisin ryhmä on selkäsairaudet, joita on avattu laajemmin kohdassa 4.3.1. Kolmanneksi yleisin kuolinsyyryhmä on luusto- ja nivelsairaudet, jossa keski-ikä on täysin sama selkäsairauksien kanssa jääden noin 2,5 vuotta kasvainsairauksia matalammaksi. Myös tapaturmat tai liikennevahingot nousevat kuolinsyytilastossa esille ja niissä annetuissa lisätiedoissa erityisesti tukehtumiset erilaisiin pusseihin (leipä- tai sipsipussi).

Suomen Welsh Corgi Seuran marraskuussa 2021 tekemän elinikää kartoittavan nk. pikakyselyn perusteella 54 % vastaajista (85 vastausta) kertoi koiransa eläneen yli 10-vuotiaiksi. Koirista 26 (31 %) oli elänyt yli 14-vuotiaiksi.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Welsh corgi cardiganien pentuekoko on pysytellyt keskimäärin 6 pennussa jo noin kaksi vuosikymmentä

Taulukko 24. Keskimääräiset pentuekoot vuosina 2014-2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pentuekoko	5,8	5,5	5,9	5,7	5,4	6,3	5,7	5,9	6,2	6,2

Astumisvaikeudet

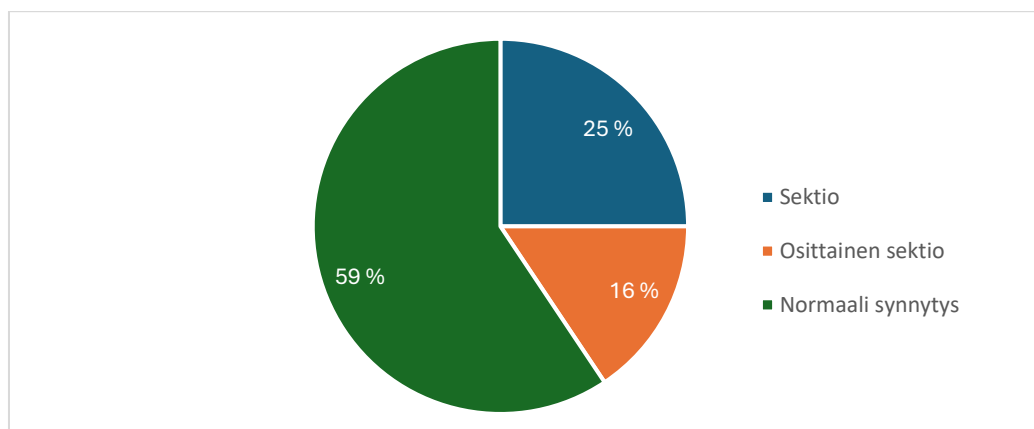
Lisääntymiskäyttäytymisessä ei terveys- ja käyttäytymiskyselyssä tai pentueseurantalomakkeissa ole noussut esiin merkittäviä ongelmia. Astutukset ovat sujuneet joko itsenäisesti tai hieman apua tarvitin. Vain muutamassa tapauksessa on tarvittu paljon apua.

Tiinehtymisvaikeudet

Tiinehtymisvaikeuksia ei ole merkittävässä määrin raportoitu.

Synnytysongelmat

Jalostustoimikunnalle palautuneiden pentueseurantalomakkeiden ja terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella rodussa esiintyy kuitenkin synnytysongelmia ja sektioprosentti on melko korkea. Noin 40% jalostustoimikunnalle raportoiduista synnytyksistä on sektioita. Syitä sektioille ovat pentueseurantalomakkeiden mukaan lukumäärällisesti suuri pentue, polttoheikkous, pentujen virheasennot ja suuret pennut.



Kaavio 11. Pentueseurantalomakkeissa raportoidut welsh corgi cardigan pentueet (yht. 32 pentuetta)

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Welsh corgi cardiganilla on yleensä erinomainen hoitovietti.

Pentukuolleisuus

Merkittävää, tavanomaisesta poikkeavaa pentukuolleisuutta ei ole raportoitu.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

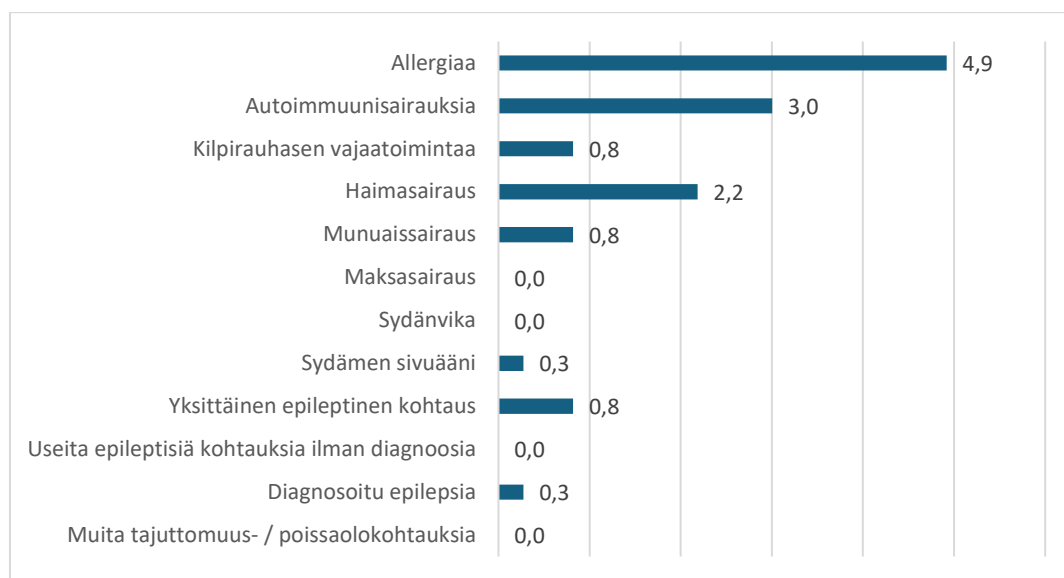
Pentueseurantalomakkeiden mukaan raportoituja, joskin harvinaisia synnynnäisiä epämuodostumia ja vikoja ovat olleet:

- kitalakihalkiot
- napatyvät
- vatsa-aukileet
- häntämutkat
- kampurajalat
- uimaripennut

Uimaripennulla (swimmer pup) tarkoitetaan pentua, joka ei hermoston epänormaalin kehityksen vuoksi kykene kannattelemaan painoaan ja kävelemään. Pennulla on litteä rinta ja sen raajat työntyvät sivuille. Lievissä tapauksissa tilanne voi korjaantua pennun kuntoutuksella, mutta vakavissa tapauksissa kyseessä on hengenvaarallinen tila, koska rintalastan painuminen vähentää keuhkojen kapasiteettia.

Kivesvikaisella uroksella toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Myös uros, jolla ei ole molemmat kivekset yhtä hyvin kehittyneet luokitellaan kivesvikaiseksi. Rotujärjestön terveyskyselyn perusteella 146 uroksesta 11 oli vain toinen kives ja neljällä koiralla kumpikaan kives ei ollut laskeutunut.

Yksittäiset terveyskyselyssä raportoidut tapaukset



Kaavio 12. Welsh corgi cardiganeilla rotujärjestön tekemän terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella esiintyneitä sairauksia (% vastaajista, yht. 366 vastausta).

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmiin

Rodulle on tyypillistä, että kyynärvarret kaartuvat hieman mukailleen rintakehän muotoa. Kondrodystrofia altistaa näiden piirteiden liioitteluun, jolloin liian käyrät ja/tai ulkokierteiset eturaajat sekä liian jäykkä välikämmen (nk. pukinjalka / knuckling over) aiheuttavat niveliin huomattavaa rasitusta ja altistavat nivelvaurioille.

Korkeuttaan pidemmälle, matalaraajaiselle koiralle riittävän pitkä ja tilava rintakehä ja pitkä rintalasta antavat tukea selkärangalle ja ovat tärkeässä roolissa voimansiirrosta koiran takaosaan.

Rodulla ei esiinny rakenteellisia ongelmia, jotka vaikeuttaisivat luonnollista lisääntymistä.

Welsh corgi cardiganilla esiintyvään merle-värin aiheuttavaan geeniin liittyy monia näön ja kuulon vikoja, mikäli koira perii merle-geenin molemmilta vanhemmiltaan. Suomen Kennelliiton hallitus päätti vuonna 2008, että se ei rekisteröi kahden merlevärisen koiran yhdistelmästä syntyviä pentuja. Päätös perustuu eläinsuojelulakiin.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Welsh corgi cardiganeilla ei ole yleistyneitä, vakavia, kuolemaan johtavia sairauksia. Kondrodystrofinen rakenne altistaa kuitenkin selkävaivoille ja saattaa kasvuvaiheessa aiheuttaa ongelmia kynnär- ja varttinäluiden normaalille kasvulle ja kynnärnivelille. Rodussa esiintyy myös lonkkaniveldysplasiaa.

Silmäsairauksista erityisen tarkastelun alla ovat erilaiset kaihimuutokset sekä rodussa aiemmin tuhoisasti levinnyt PRA. Tälle nuorena sokeuttavalle rcd3-PRA:lle on kehitetty DNA-testi, jolla voidaan seuloa geneettisesti vapaat, kantajat ja sairaat toisistaan. Tämän hetken tietämyksen mukaan Suomessa oleva kanta on pääosin PRA-vapaata.

Rodulla on yleensä erinomaiset emäominaisuudet ja astutukset onnistuvat pääosin itsenäisesti tai vain hieman avustaen. Keisarinleikkausprosentti on kuitenkin melko korkea ja noin 40% jalostustoimikunnalle raportoiduista synnytyksistä päättyy joko kokonaan tai osittain sektioon.

Ongelmien mahdollisia syitä

Rodun parissa on kasvattajia, joiden rotutuntemus ja ymmärrys anatomian perusteista ennen kasvattamisen aloittamista on puutteellista. Jalostukseen käytetään koiria, joilla on selkeitä puutteita rotutyypissä.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Welsh corgi cardigan Ryhmä: 1 FCI:n numero: 38 Hyväksytty: FCI 7.2.2017 Kennelliitto 23.5.2017 Alkuperämaa: Iso-Britannia	
	Käyttötarkoitus: Paimen- ja seurakoira. FCI:n luokitus: Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat) Alaryhmä 1 lammaskoirat Käyttökoetulosta ei vaadita. (SKL rotumääritelmä) Alaryhmä 2 Karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat) FCI:n rotumääritelmä
YLEISVAIKUTELMA:	Vankka, sitkeä, liikkuvainen ja kestävä. Korkeuteensa nähden pitkärunkoinen. Häntä kettumaisen tuuhea, rungon kanssa samassa linjassa.
TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA:	Kuono- ja kallo-osan pituuksien suhde on 3:5.
KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:	Valpas, aktiivinen ja älykäs. Varma, ei arka tai hyökkäävä.
PÄÄ:	Pää muodoltaan ja vaikutelmaltaan kettumainen. Kallo: Leveä ja litteä korvien välistä ja kapenee silmiä kohti. Otsa hieman kupera. Otsapenger: Kohtuullinen. Kirsu: Musta, hieman ulkoneva, ei tylppä. Kuono-osa: Kapenee kohtuullisesti kirsua kohti. Leuat / hampaat: Vahvat hampaat. Leikkaava purenta ts. yläetuhampaat peittävät tiiviisti aläetuhampaat ja ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden. Alaleuka selväpiirteinen ja voimakas, mutta ei esiin työntyvä. Silmät: Keskikokoiset, kirkkaat, ilme ystävällinen ja valpas. Silmät melko kaukana toisistaan, silmäkulmat selvästi erottuvat. Väriltään mieluiten tummat tai karvapeitteen väriin sointuvat, silmäluomien reunat tummat. Ainoastaan blue merle (sinimarmor)-värisillä sallittu vaaleansiniset, siniset tai sinipilkulliset silmät, toinen tai molemmat. Korvat: Pystyt, suurehkot koiran kokoon nähden. Kärjistään hieman pyöristyneet, tyvestä kohtuullisen leveät, n. 8 cm etäisyydellä toisistaan. Korvien kärjet ovat hieman leveämmällä kuin kirsun kärjestä silmien keskikohdan kautta vedetty suora linja. Korvat niin taakse sijoittuneet, että koira voi vetää ne tiiviisti niskaa vasten.
KAULA:	Lihaksikas, hyvin kehittynyt ja kokonaisuuteen nähden sopusuhtainen. Niska liittyy sulavasti viistoihin lapoihin.
RUNKO:	Melko pitkä ja vahva. Selkälinja: Vaakasuora. Lanne: Vyötärö selvästi erottuva. Rintakehä: Selvästi esiin työntyvä eturinta. Kohtuullisen leveä rintakehä on syvä, kylkiluut selvästi kaareutuvat.
HÄNTÄ:	Muistuttaa ketun häntää, selkälinjan jatkeeksi kiinnittynyt ja kohtuullisen pitkä ulottuen maahan tai melkein maahan saakka. Koiran seistessä hännän asento on matala, liikkeessä häntä saa nousta hieman selkälinjaa korkeammalle, mutta ei saa kiertyä selän päälle.
RAAJAT:	Vahva luusto. Raajat lyhyet, mutta maavara on selvä.

ETURAAJAT:	Lavat: Viistot, noin 90 asteen kulmassa olkavarteen nähden; lihaksikkaat. Kynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Kynärvarret: Hieman kaartuvat myötäillen rintakehää. Etukäpälät: Hieman ulospäin kääntyneet. Pyöreät, tiiviit, melko suuret. Voimakkaat päkiät.
TAKARAAJAT:	Lyhyet ja vahvat, hyvin kulmautuneet, lihaksikkaat reidet ja sääret. Luusto vankka aina käpäliin saakka. Väliljalat: Koiran seistessä sekä sivulta että takaa katsottuna pystysuorat. Takakäpälät: Kuten etukäpälät, mutta eivät käänny ulospäin.
LIIKKEET:	Vapaat ja tarmokkaat. Kynärpäät tiiviit, vapaasti liikkuvat, eivät löysät. Eturaajojen askel on pitkä mutta ei liian korkea, eturaajat liikkuvat hyvässä rytmisissä voimakkaasti työntävien takaraajojen kanssa.
KARVAPEITE:	Karva: Lyhyttä tai keskipitkää, kovaa ja säänkestävää, mieluiten suoraa. Tiheä pohjavilla.
VÄRI:	Sallitut värit: sinimarmoroitu (blue merle), juovikas, punainen, soopeli ja kolmivärinen joko juovikkain tai punaruskein merkein. Kaikissa väreissä voi esiintyä tyypilliset valkoiset merkit päässä, kaulassa, rinnassa, rungon alapuolella, raajoissa, käpälissä ja hännänpäässä. Valkoinen ei saisi olla vallitseva väri rungossa tai päässä, silmänympärykset eivät koskaan saa olla valkoiset. Kirsun ja silmäluomien reunojen tulee olla mustat. Maksanväri ja laimentuneet (dilute) värit ovat erittäin ei-toivottuja.
KOKO JA PAINO:	Ihannesäkäkorkeus: 30 cm. Painon tulee olla suhteessa kokoon. Sopusuhtaisuus on tärkeintä.
VIRHEET:	Kaikki poikkeamat edellä mainituista on luettava virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.
HYLKÄÄVÄT VIRHEET:	Vihaisuus tai liiallinen arkuus Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
HUOM.	Uroksilla on oltava kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Taulukko 25 vuosina 2014-2023 näyttelyihin vähintään kerran osallistuneet welsh corgi cardiganit ja näyttelykäyntien kokonaismäärät.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kaikki
Näyttelykäynnit yht.	1164	1111	1121	1304	1194	1155	282	687	1310	1345	10673
Koirat	332	325	334	339	331	354	148	244	342	350	1454
Vähintään kerran SA:lla palkitut koirat	183	169	170	200	164	179	72	128	188	200	809
SA%	55,1	52,0	50,9	59,0	49,5	50,6	48,6	52,5	55,0	57,1	55,6

Rodun koirien jalostustarkastukset

Welsh corgi cardiganeilla ei ole ollut omaa jalostustarkastusta. Suomen Kennelliiton jalostustarkastus on kuitenkin tarkoitus ottaa käyttöön lähivuosina, jotta tietoa seuraavaa jalostuksen tavoiteohjelmaa varten saataisiin jo kerättyä. Ulkomuodon jalostustarkastuksessa koiran rakenne arvioidaan yksityiskohtaisesti. Tarkastus pohjautuu rotumääritelmään, jalostuksen tavoiteohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin sekä rotukohtaisiin ohjeisiin.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Welsh corgi cardiganin rakenne ja tyyppi mahdollistavat käytön myös sen alkuperäisessä työssä karjakoirana. Kasvattajien tulee kuitenkin koko ajan huomioida jalostusvalinnoissaan ja ulkomuototuomareiden arvostellessaan, että anatomia pysyy liioittelemattomana ja tasapainoisena, jotta koira voisi liikkua tehokkaasti ja kestävästi.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Welsh corgi cardigan on korkeuttaan pidempi koira. Jotta tällainen rakenne olisi mahdollisimman kestävä, pituuden tulee muodostua pitkästä rintakehästä ja tiiviistä lanneosasta. Rodussa esiintyy paljon lyhyitä rintakehiä ja rintalastoja ja turhan pitkiä lanneosia, jotka heikentävät koiran kestävyttä.

Rodunomainen etuosa on hieman lyyramainen, mutta eturaajat eivät saa olla liioitellun vääntyneet. Olkavarren tulisi olla lähes yhtä pitkä viiston lavan kanssa. Rodussa esiintyy niukkoja etukulmauksia ja liian lyhyitä olkavarsia, jotka heikentävät etuosan kestävyttä.

Vaikka welsh corgi cardiganit ovat voimakkaita koiria, eivät ne saa vaikuttaa raskailta tai kömpelöiltä. Koiralla tulee olla selvä maavara. Se ei kuitenkaan saa vaikuttaa ilmalta, sillä se on yleensä seurausta puutteellisesta rintakehän syvyydestä, ei niinkään raajojen pituudesta.

Cardiganit kehittyvät aikuisiksi hitaasti niin henkisesti kuin fyysisestikin. Nuorten koirien massakuutta ja nopeasti valmiiksi kehittymistä ei tule ihannoida.

Värytys on koiralle yleensä merkityksetön, kosmeettinen asia. Rodussa esiintyy kuitenkin merlevärytystä, joten kasvattajien tulee huomioida muutama asia. Suomen kennelliiton koirarekisteriohje kieltää kahden merlevärisen koiran parittamisen keskenään, sillä homotsygooteilla merleillä esiintyy vakavia kuulovaurioita ja eriaisteisia silmien kehityshäiriöitä, jotka voivat johtaa jopa täydelliseen sokeuteen. Suomen Welsh Corgi Seuran vahva suositus on, että merlevärisen koiran paritetaan vain kolmivärisen (tricolour tai tricolour brindle merkein) kanssa. Tällä päästään parhaiten siihen lopputulokseen, että jokaisen rekisteröidyn pennun väri tunnustetaan oikein ja väri rekisteröidään, jotta kahta merleä ei vahingossa yhdistettäisi. Myös näiden kolmiväriset sisarukset tulee tutkia tarkoin, sillä merleisy voi näkyä vain pienenä harmaana laikkuna jossain kohdassa runkovärytystä ja koira voi näyttää silmämääräisesti tricolourilta.

Merlevärisen lisäksi toinen värytyksessä huomioitava asia on valkoisten merkkien laajuuden lisääntyminen.

Koirilla esiintyy myös värigeenejä, jotka aiheuttavat ns. toissijaista eli sekundääristä synnynnäistä kuuroutta. Merkittävimpiä näistä geeneistä ovat valkoläiskäisyttä ja valkoisuutta aiheuttavat piepaldismi (sp)- ja white spotting –geeni (sw) sekä marmorointiväriä aiheuttava merle –värigeeni. Näiden geenien vaikutus väreihin heijastaa niiden merkitystä melanosyyttien eli ihon pigmenttiä tuottavien solujen ylläpitoon.

Melanosyyttien merkitystä sisäkorvan kehityksessä ei vielä kokonaan ymmärretä, mutta melanosyyttien on havaittu ylläpitävän sisäkorvan käytävään endolymfanestettä tuottavaa stria vascularis- verkostoa. Jos korvan verisuonisto ei kehity normaalisti melanosyyttien puuttuessa, ei korvassa ole endolymfaa eikä synny kuuloaistimukselle välttämätöntä värähtelyä. Sisäkorvan rakenteet usein myös surkastuvat ja kuulo on pysyvästi vaurioitunut ja usein seurauksena on molemmissa tai kummassakin korvassa täydellinen ns. sekundäärinen kuurous. On myös mahdollista, että melanosyytteihin vaikuttavat molekyylit vaikuttavat myös muuhun hermostopiensa, jolloin kuurous voi johtua myös kuuluelimeen liittyvien hermostopienasta lähtöisin olevien ns. stato-akustisten hermopääätteiden puutteellisesta erilaistumisesta.

Lähde: Kuurouden tausta koirilla, dos Kirsi Sainio, www.kennelliitto.fi

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on linjannut, että kuuroja tai toispuoleisesti kuulevia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Myös toispuoleinen kuurous voi aiheuttaa koiralle hyvinvointiongelmia, jos koira ei esimerkiksi pysty paikantamaan kuulemaansa ääntä. Toispuoleisen kuurouden havaitseminen ilman neurologisia tutkimuksia voi kuitenkin olla vaikeaa. Suomen Welsh Corgi Seura suosittelee, että koiria, joilla valkoinen on vallitseva väritys etenkin päässä ja erityisesti korvien alueella testattaisiin kuuloaistin todentamiseksi BAER-testillä jo ennen luovutusta uuteen kotiin ja käytettäisiin jalostukseen vain hyvin harkiten.

Ongelmien mahdollisia syitä

Nopeasti kasvaneen suosion myötä rotuun on tullut paljon uusia kasvattajia, joiden rotutuntemus ja ymmärrys anatomian perusteista ennen kasvattamisen aloittamista on puutteellista.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

1.1.2020 – 31.12.2024

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

1.1.2009 - 31.12.2012

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Kahden seuraavan sivun taulukossa on noin kaksikymmentä vuosina 2014-2023 eniten jälkeläisiä saanutta urosta ja narttua sekä yhteenveto niiden jälkeläisten saamista terveystuloksista.

Tarkastelujakson aikana syntyneistä jalostukseen oli käytetty yhteensä 210 urosta ja 357 narttua. Kahdenkymmenen käytetyimmän joukosta muotovalioita oli uroksista 9 ja nartuista kaksi.

Uroksen / nartun nimen perässä ovat sen omat viralliset tutkimustulokset seuraavassa järjestyksessä: lonkat / kyynärnivelet / silmät. Silmätarkastuslausunto on merkinnällä T, mikäli siinä ei ole ollut huomauttamista ja merkinnällä H, mikäli siinä on ollut huomauttamista. Mikäli terveystutkimusta ei ole, merkintä on ko. välissä viivat (--). Viimeisenä tiedoissa on näyttelytulos (valionarvo tai korkein näyttelypalkinto) ja mahdollisen tuontikoiran kotimaa. Valitettavasti selkälausunnot eivät vielä nouse Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän raportteihin.

Taulukkoon merkitty lonkkanivelindeksi (ja arvosteluvarmuus) on ajalta tammikuu 2024. Taulukon tiedot on haettu päiväyksellä 4.1.2024.

Taulukko 26. Vuosina 2014-2023 eniten jalostukseen käytetyt welsh corgi cardigan urokset (Lonkkaindeksi tammikuun 2024 laskennan mukaisena)

#	Uros	S.vuosi	Lonkka indeksi	Tilastointiaikana		Toisessa polvessa		Lonkat						Silmät	
				Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	Tutkittu %	A %	B %	C %	D %	E %	Tutkittu %	Terve %
1	DOM CORGI WITTENTON CC/00/T/- (RUS)	2019	97 (63%)	13	67	1	7	10 %	0 %	0 %	50 %	17 %	33 %	4 %	100 %
2	REGIS BB/11/T/MVA (FRA)	2020	115 (70%)	10	62	4	23	19 %	10 %	10 %	60 %	10 %	10 %	8 %	60 %
3	ARNICA MONTANA WELLINGTON CC/00/H/-	2017	103 (86%)	10	60	9	44	32 %	0 %	5 %	26 %	58 %	11 %	13 %	88 %
4	TRAFOX NIGHTRAIN CD/00/T/MVA	2015	92 (76%)	9	57	15	79	34 %	0 %	12 %	53 %	24 %	12 %	23 %	85 %
5	SANDDIGGER PUDDLEDUCK MAGIC CARPET RIDE TO MURMUR CC/00/T/ERI (USA)	2019	94 (77%)	9	54	2	10	43 %	10 %	0 %	38 %	29 %	24 %	22 %	100 %
6	MYTHMAKERS WILHELM TELL CC/00/T/MVA	2013	107 (83%)	8	51	18	88	70 %	3 %	6 %	49 %	43 %	0 %	43 %	82 %
7	REGION'S ONLINE GAME CC/00/T/MVA	2010	111 (81%)	6	51	13	77	45 %	0 %	13 %	57 %	30 %	0 %	29 %	100 %
8	JELTSON'S CIMBA DC/00/T/MVA	2011	92 (81%)	8	48	14	70	44 %	0 %	10 %	38 %	38 %	14 %	27 %	77 %
9	TAIGATÄHDEN CEASAR CASANOVA DC/00/T/MVA	2013	80 (81%)	8	48	15	100	44 %	0 %	0 %	29 %	43 %	29 %	25 %	92 %
10	DOM CORGI O'HENRY CC/10/T/MVA (RUS)	2017	82 (79%)	7	48	3	10	56 %	0 %	0 %	19 %	48 %	33 %	27 %	77 %
11	CHRIS TEAM NOWY YODA CC/12/H/SERT (PL)	2020	106 (68%)	7	47	0	0	33 %	0 %	10 %	50 %	30 %	10 %	2 %	100 %
12	BERYLLOS HOT TIGER CB/00/T/MVA	2017	122 (79%)	7	46	3	14	62 %	0 %	22 %	61 %	17 %	0 %	30 %	93 %
13	XEROGE'S GREATEST HIT BB/00/H/-	2018	95 (79%)	8	46	4	21	48 %	0 %	5 %	27 %	36 %	32 %	24 %	91 %
14	CARIGARDEN'S KIMBALL CC/00/T/SERT (NOR)	2013	87 (80%)	6	45	11	57	58 %	0 %	0 %	46 %	38 %	15 %	36 %	100 %
15	LISTE LINE DOUBLE O SEVENc DD/11/T/SA (SWE)	2012	109 (76%)	6	45	18	98	29 %	15 %	23 %	23 %	31 %	8 %	22 %	100 %
16	DANTALIAN'S NEW YORK BC/12/T/SERT	2016	108 (73%)	7	45	6	33	24 %	0 %	9 %	27 %	45 %	18 %	16 %	86 %
17	TRAFOX HUGO BOSS CC/00/T/MVA	2018	104 (73%)	9	44	3	16	25 %	0 %	0 %	62 %	38 %	0 %	16 %	71 %
18	HAAPATASSUN BADDING CC/01/T/VA-SERT	2014	106 (77%)	7	43	4	19	36 %	0 %	8 %	62 %	31 %	0 %	16 %	57 %
19	HANDSKES JOLLY JUMPER BB/00/T/MVA	2015	107 (82%)	7	43	10	58	65 %	0 %	0 %	29 %	54 %	18 %	30 %	100 %
20	KILVROCH PONTUS CC/00/H/MVA (UK)	2014	100 (77%)	7	42	6	36	63 %	0 %	5 %	58 %	37 %	0 %	26 %	82 %
20	LULUBELLE'S INTELLIGENT INSPECTOR DD/00/T/SA (NOR)	2016	92 (73%)	7	42	14	77	29 %	0 %	17 %	33 %	33 %	17 %	12 %	80 %

Taulukko 27. Vuosina 2014-2023 eniten jalostukseen käytetyt welsh corgi cardigan nartut (Lonkkaindeksi tammikuun 2024 laskennan mukaisena)

#	Narttu	S.vuosi	Lonkka indeksi	Tilastointiaikana		Toisessa polvessa		Lonkat					Silmät		
				Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	Tutkittu %	A %	B %	C %	D %	E %	Tutkittu %	Terve %
1	HAAPATASSUN AAMUN SUUKKO CC/00/T/ERI	2013	100 (76%)	5	32	17	86	34 %	0 %	27 %	36 %	27 %	9 %	25 %	100 %
2	KETRÄNORON POUTAPILVI BB/00/T/EH	2015	107 (79%)	4	29	6	38	76 %	9 %	5 %	41 %	27 %	18 %	52 %	93 %
3	SEVERNOE ALLEGRO EVGENIA BB/00/H/- (RUS)	2017	103 (67%)	5	29	1	7	21 %	0 %	0 %	20 %	40 %	40 %	7 %	50 %
4	KETRÄNORON HELMIÄISPILVI BB/01/T/VA-SERT	2015	118 (78%)	3	28	11	65	61 %	6 %	29 %	47 %	12 %	6 %	32 %	89 %
5	HAAPATASSUN MEILLÄ TÄTÄ ONNEA RIITTÄÄ CC/00/T/VA-SERT	2017	91 (74%)	4	28	1	7	48 %	0 %	0 %	30 %	50 %	20 %	7 %	100 %
6	HAAPATASSUN HIPIT RAUTAA CC/00/T/ERI	2016	104 (72%)	4	28	1	6	21 %	0 %	0 %	50 %	33 %	17 %	7 %	100 %
7	FIRE BLAST DUMMLES BA/00/T/ERI (PL)	2015	120 (71%)	4	28	3	17	48 %	0 %	20 %	40 %	30 %	10 %	18 %	100 %
8	ARNICA MONTANA CHELSEA CC/00/T/-	2016	103 (73%)	4	26	2	13	26 %	0 %	14 %	29 %	57 %	0 %	11 %	67 %
9	ARNICA MONTANA MAYFAIR CC/00/T/-	2016	104 (72%)	4	26	2	13	27 %	0 %	14 %	29 %	43 %	14 %	8 %	100 %
10	WILD DREAM'S XTRA BLUE DIAMOND CC/00/T/VA-SERT	2018	109 (73%)	4	25	1	8	42 %	0 %	0 %	62 %	38 %	0 %	8 %	100 %
11	IMAGO'S WANNA BE WINNER BB/01/T/ERI	2015	117 (77%)	4	25	12	62	68 %	6 %	18 %	53 %	12 %	12 %	44 %	73 %
12	BERYLLOS KEEP IN GEESTLAND AB/00/T/MVA	2011	106 (71%)	4	25	5	30	36 %	0 %	11 %	56 %	33 %	0 %	28 %	71 %
13	TRAFIX CRABSODY IN BLUE DD/00/H/JMVA	2015	92 (73%)	4	25	10	54	20 %	0 %	20 %	20 %	60 %	0 %	16 %	25 %
14	KETRÄNORON RAIN DANCE CC/00/H/EH	2017	94 (66%)	3	25	1	6	12 %	0 %	0 %	100 %	0 %	0 %	8 %	100 %
15	SEVERNOE ALLEGRO ELENA BB/00/T/- (RUS)	2017	105 (70%)	3	25	8	38	40 %	0 %	0 %	30 %	60 %	10 %	16 %	100 %
16	HAAPATASSUN AAMUN SÄDE DD/00/T/VA-SERT	2013	89 (74%)	3	24	5	25	29 %	0 %	0 %	43 %	43 %	14 %	17 %	100 %
17	KETRÄNORON SYRENA DD/00/T/SA	2013	85 (76%)	4	23	1	8	48 %	0 %	9 %	36 %	36 %	18 %	26 %	100 %
18	REGION'S Ä-BE FOREVER TAIGASTAR CC/00/H/VA-SERT	2018	100 (75%)	3	23	1	8	75 %	0 %	17 %	67 %	17 %	0 %	35 %	88 %
19	DANTALIAN'S FIFTH AMAZING PIRTEK CC/00/T/MVA	2014	97 (69%)	3	22	3	18	23 %	0 %	0 %	40 %	40 %	20 %	18 %	100 %
20	HANDSKES DIVINE TREASURE BB/00/T/ERI	2014	103 (78%)	3	22	5	33	77 %	6 %	12 %	47 %	24 %	12 %	32 %	100 %
20	REGION'S ZERO TOLERANCE CC/00/T/VA-SERT	2017	112 (72%)	4	22	5	15	38 %	17 %	17 %	33 %	17 %	17 %	5 %	100 %

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Rotutietouden lisääminen	Yhdistyksestä annetaan myös rotuneuvontaa sitä haluaville. Suomen Welsh Corgi Seura ry ylläpitää nk. pentulistaa, joka on avoin kaikille jäsenten kasvattamille pentueille.	Toteutunut. Rotuneuvonnan ja pentulistan ylläpidon lisäksi rotujärjestö on järjestänyt nk. Corgi ABC-webinaareja ja osallistunut mm. Koiramessujen rotutorille.
Terveys- ja luonnetulosten määrän lisääminen	Koiranomistajia kannustetaan osallistumaan koiriensa kanssa erilaisiin luonnetta ja käyttäytymistä mittaaviin testeihin sekä terveystarkastuksiin.	Toteutunut terveystulosten osalta ja tutkimusten määrä on lisääntynyt. Terveysaiheisia artikkeleja on julkaistu jokaisessa Corgiset-lehdessä. Luonnetta kuvaavien tuloksien osalta ei ole toteutunut. Covid-pandemia ja testausmahdollisuuksien väheneminen ovat vaikuttaneet tulosten määrään.
Terveys- ja käyttäytymiskyselyjen vastausmäärien lisääminen	Sähköisenä rotujärjestön internetsivuilla olevaa terveys- ja käyttäytymiskyselyä nostetaan vuosittain esille ja sen tuloksista tehdään tarvittaessa yhteenvetoja ja analyyskejä, joiden antama informaatio jalkautetaan jäsenistölle.	Toteutunut. Perinteisen terveys- ja käyttäytymiskyselyn lisäksi on tehty kohdennettumpia pikakyselyjä mm. eturaajojen ontumisesta ja sarveiskalvoaavaumista. Kyselyistä on julkaistu yhteenvetoja Corgiset-lehdessä.
Pentueseurantalomakkeen sähköistäminen	Pentueseurantalomakkeen sähköistämistä toivotaan enemmän tietoa syntyneistä pentueista ja synnytyksien kulusta.	Toteutunut kaavakkeen valmistumisen osalta. Vastausmäärä vielä melko alhainen.
Seuran toimihenkilöiden koulutus	Osallistumiset mm. KoiraExpoon, jalostusneuvojen kursseille jne tarpeen mukaan.	Toteutunut.
Rodun ulkomuodon seuranta	Erikoisnäyttelyn järjestäminen vuosittain.	Toteutunut vuosittain.
Annetaan kasvattajille neuvontaa ja ohjausta.	Kasvattajapäivät 2020, 2022 ja 2024 Jalostussuosituksista tiedotetaan Corgiset-lehdessä	Toteutunut. Kasvattajapäivät on järjestetty vuosina 2022 ja 2024. Covidin vuoksi 2020 kasvattajapäiviä ei järjestetty. Kasvattajille on pidetty webinaareja eri aiheista. Corgiset-lehdessä on julkaistu kasvattajille kohdennettuja artikkeleja. Vuosi 2022 oli Corgiseurassa kasvattajien teemavuosi.
Verkostoituminen ja tiedon välitys kansainvälisesti.	Pidetään yhteyttä muihin rotujärjestöihin niin Pohjoismaissa kuin muuallakin maailmassa.	Toteutunut.
Ulkomuototuomarien kouluttaminen	Ulkomuototuomarien erikoiskoulutus ja arvostelukoetilaisuuksien järjestäminen	Toteutunut. Erikoiskoulutukset ja arvostelukokeet on järjestetty aikataulujen mukaisesti. Pidetty myös yksi täydennyskoulutuswebinaari. Koulutusmateriaali uusittu.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Kymmenen viime vuoden aikana cardiganeista keskimäärin 90% uroksista ja 81% nartuista jäivät jalostuksen ulkopuolelle.

Taulukko 28. Jalostuksen ulkopuolelle jääneet urokset ja nartut per sukupolvi (4 vuotta).

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
- uroksista jäi jalostuksen ulkopuolelle	97 %	95 %	93 %	91 %	90 %	88 %	88 %	87 %	87 %	86 %
- nartuista jäi jalostuksen ulkopuolelle	93 %	89 %	84 %	80 %	79 %	79 %	77 %	76 %	75 %	73 %

Jalostussuosittelujen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostuksen tavoiteohjelmassa vuosille 2020-2024 annettiin suosituksia, jotka pääosin ovat toteutuneet.

Suositus JTO 2019-2024	Toteutuminen
Uroksen elinikäinen jälkeläismäärä vuosien 2015-2018 rekisteröintien perusteella laskettuna 63	Toteutunut osittain. Joitain yksittäisten uroksien liikakäyttöä, mutta muilta osin uusiakin uroksia jalostuskäyttöön löytynyt.
Uusintayhdistelmät eivät ole toivottavia	Uusintayhdistelmiä valitettavan paljon, joten näiltä osin suositus ei toteutunut.
Yhdistelmän sukusiitosasteen ei tulisi olla 5 sukupolvesta yli 6,25	Vuosina 2020-2023 suosituksen 6,25 ylitti 9,7 % aikavälin pentueista (28 pentuetta).
Suositus geenitestata PRA-statukseltaan epäselvät koirat	Geenitestituloksia on jalostustoimikunnalle lähetetty useita. Hyödyntäminen pääsee käyttöön 2024 alkaneen terveystietopankin myötä.
Suositus hyödyntää muita saatavilla olevia terveystutkimuksia kuten virallisia selkävauksia ja polviläusuntoja	Toteutunut enenevässä määrin selkäläusuntojen osalta
Blue merle-koira paritetaan vain tricolour- tai tricolour brindle merkein -värisen koiran kanssa	Pääosin toteutunut, mutta yksittäisiä pentueita joissa joko merle paritettu värisuosittelujen vastaisesti, vanhempien väritys epäselvä ja/tai pentujen värejä ei ole rekisteröity lainkaan.

Osa näistä aiemman jalostuksen tavoiteohjelman suosituksista on otettu mukaan 1.1.2025 alkaneeseen PEVISA-ohjelmaan. Uusintayhdistelmien suuren määrän vuoksi ne ovat jatkossa ilman erillistä poikkeuslupaa kielletty. Rodussa, jossa merle-väriä esiintyy, on ensiarvoisen tärkeää tunnistaa ko. väriset koirat. Näin ollen värin merkitseminen tulee PEVISA-ohjelman mukaisesti pakolliseksi. Virallisten selkäläusuntojen osalta siirrytään suosituksen sijasta pakollisiin laajoihin selkäkuviin, joka osaltaan nostaa jalostukseen käytettyjen koirien alaikäraja 24 kuukauteen. Yli 8-vuotiaille, selkäkuvaamattomille, selästään oireilemattomille uroksille rotujärjestö voi myöntää puollon jalostuskäyttöön poikkeusluvalla.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Rodun jalostuspohja tulisi pitää mahdollisimman laajana suosimalla mahdollisimman monipuolisesti erisukuisten koirien jalostuskäyttöä ja välttämällä yksittäisten koirien liian runsasta jalostuskäyttöä. Myös rodun sukusiitosasteen mahdollista nousua tulee välttää. Uusien jalostusyksilöiden löytyminen nk. kotikoirista olisi suotavaa, joten kasvattajia suositellaan kannustamaan kasvattejaan PEVISA-ohjelman vaatimusten mukaisiin terveystarkastuksiin.

Käyttäytyminen ja luonne

Welsh corgi cardigan on aktiivinen ja sitkeä koirarotu, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia karjan kuljettajana ja maatilan yleiskoirana. Nykyään rodun pääasiallinen käyttötarkoitus on toimia seura- ja harrastekoirana. Tämä johtaa luonnollisesti karskin karjakoiraluonteen seurakoiramaistumiseen, eikä se aina ole nyky-yhteiskunnassa negatiivinen asia. Rohkeuden ja toimintakyvyn kustannuksella tätä luonnesärmien pehmenemistä ei tulisi kuitenkaan tehdä. Arkuus ja hermostuneisuus eivät saa rodussa lisääntyä.

Käyttöominaisuudet

Alkuperäiskäytössään welsh corgi cardiganit kuljettivat karjaa pitkiäkin matkoja Walesin vaikeakulkuisissa maastoissa. Tämä edellytti ketteryyttä ja kestävyyttä, joka tarkoitti luonteen periksiantamattomuuden lisäksi anatomista tasapainoa ja hyvää yleisterveyttä. Näiden tulisi olla nykypäivänäkin ohjenuorana rodun jalostuksessa, jotta rotu pysyisi pitkäikäisenä jatkossakin.

Terveys ja lisääntyminen

Welsh corgi cardiganit tulee säilyttää pitkäikäisinä, perusterveinä koirina ilman vakavia, helposti kuolemaan johtavia sairauksia. Rodulle ominainen kondrodystrofia tuo mukanaan terveysriskejä, jotka kohdistuvat erityisesti kyynär- ja varttinäluihin ja selän kestävyteen. Jalostukseen tulee käyttää vain näiltä osin oireilemattomia koiria.

Suomen Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan (kohta 5). Korkeahkoon keisarinkeikkausten määrään tulee kiinnittää huomiota. Welsh corgi cardiganeilla on erinomaiset emonvaistot, joiden säilyttämistä tulee vaalia.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta jalostuksen tavoitteena on tasapainoinen, alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa soveltuva kestävä ja liikunnallinen koira. Rodulle tyyppilliseen matalaraajaisuuteen liittyy piirteitä, joiden liioittelu voi aiheuttaa koiralle terveysongelmia ja -riskejä. Näitä ovat liioitellun käyrät eturaajat ja virheet rintakehän, rintalastan ja lanneosan pituuksissa ja niiden välisissä mittasuhteissa. Näitä tulisi jalostuksellisin keinoin pyrkiä vähentämään.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Suomen Kennelliiton uusi yleinen jalostusstrategia tuli voimaan vuoden 2024 alusta. Se sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Sen mukaan esimerkiksi terveystutkimustulosten asteikon huonoin tulos sulkee koiran jalostuksen ulkopuolelle ja lähisukulaisyhdistelmät on asetettu rekisteröintikieltoon eli tiukka sukusiitos on kielletty kokonaan. Yleinen jalostusstrategia ja sen toimenpiteet sitovat kaikkia Kennelliiton jäseniä ja sen toiminnassa mukana olevia.

Rotukohtainen PEVISA-ohjelma ja rotujärjestön suositukset määrittelevät yhdessä jalostukseen käytettävien koirien ominaisuuksia. 1.1.2013 voimaan astunut PEVISA-ohjelma lisäsi huomattavasti welsh corgi cardiganien luostokuvausaktiivisuutta. Yksi PEVISA-ohjelman käyttöönoton tarkoituksista oli saada kattavasti tietoa jalostuskoirien luostotilanteesta. Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen PEVISA-ohjelman mukaan pentujen vanhemmista tuli astutushetkellä olla lonkkakuvaus- ja kynnärkuvauslausunto tai kynnärnivelen inkongruenssilausunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto, joka ei ole 24 kk vanhempi. Tässä yhteydessä myös D-lonkkaisten jalostuskäyttöä rajattiin niin, että sille saa käyttää vain A-, B- tai C-lonkkaista parituskumppania. Uusimmassa 1.1.2025 voimaan tulleessa PEVISA-ohjelmassa koiran omien kuvaustulosten lisäksi otettiin lonkkien osalta vaihtoehtoisena tapana myös indeksien hyödyntäminen ja laajat selkäkuvat tulivat pakollisiksi.

Rotujärjestö suosittelee myös DNA-testaamaan epäselvän PRA-statusen omaavat koirat ennen jalostuskäyttöä sekä hyödyntämään muita saatavilla olevia DNA-testausmahdollisuuksia.

Virallisten selkälauseintojen osalta IDD3 suositellaan yhdistettävän vain IDDO tai IDD1 tuloksen saaneen koiran kanssa. Kynnärnivellauseintojen osalta INC2 suositellaan yhdistettävän vain INCO tai INC1 tuloksen saaneen kanssa.

Suomen Kennelliiton hallituksen kokouksessaan 7/08 tekemän päätöksen mukaan kahden merlevärisen koiran parittaminen keskenään on kielletty. Tämän lisäksi Suomen Welsh Corgi Seura suosittelee, että blue merle -värinen koira paritetaan ainoastaan tricolour-värisen koiran kanssa (nk. kolmivärinen, mustavalkoinen brindle merkein, tricolour brindle merkein, tricolour).

Niiden pentujen osalta, jotka ovat erityisesti korvien alueelta kovin valkovoittoisia, suositellaan BAER-tutkimusta kuuloaistin varmistamiseksi jo ennen pennun luovutusta uuteen kotiin. Koiraa, jolla on erityisen paljon valkoista, tulisi käyttää jalostukseen vain erityistä harkintaa käyttäen.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jotta tehollinen populaatiokoko pysyisi mahdollisimman laajana, Suomen Welsh Corgi Seuran jalostustoimikunta suosittaa, että jalostukseen käytettävien uroksien elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 3 % neljän viimeisen vuoden rekisteröintimääristä. Tämä tarkoittaa nykyisillä rekisteröintimäärillä 52 jälkeläistä (vuodet 2020-2023).

Uusintayhdistelmät eivät ole PEVISA-ohjelman mukaisesti mahdollisia kuin rotujärjestön puoltamalla poikkeusluvalla.

Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteen ei tulisi olla viidellä polvella laskettuna yli 6,25 %.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

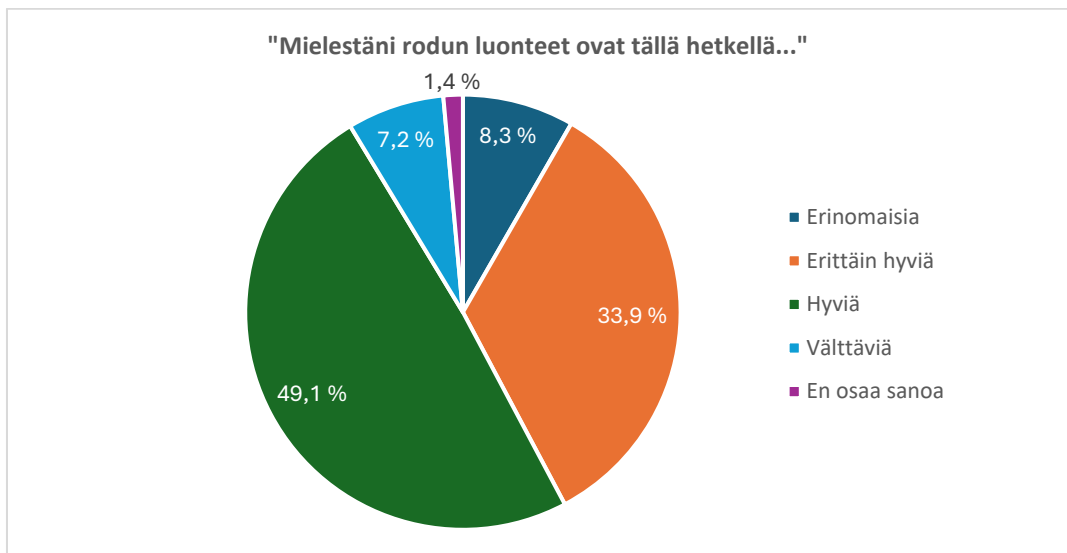
Tavoite	Toimenpide
Rotutietous lisääntyy	Rotujärjestön teemavuodet Laadukas jäsenlehti neljännesvuosittain Webinaarit ja asiantuntijaluennot vuosittain Osallistuminen messutapahtumiin (esim. Koiramessut) Jäsenmäärä pysyy ennallaan tai kasvaa
Tietoisuus jalostuksen tavoiteohjelman sisällöstä lisääntyy	Kasvattajapäivät vuosina 2026 ja 2028 Webinaarit
Jalostuspohjan tunnusluvut paranevat	Uusintayhdistelmäkielto PEVISA-ohjelmassa Sukusiitosaste ei kasva
Terveystietojen kerääminen ja hyödyntäminen	Terveystietopankki avataan Kohdennetut terveystietokyselyt Virallisten terveystutkimustulosten lisääntyminen uuden PEVISA-ohjelman myötä
Ulkomuodon seuraaminen	Vuosittaiset erikoisnäyttelyt Ulkomuodon jalostustarkastusten aloittaminen vuoteen

	2027 mennessä Ulkomuototuomarien erikois- ja täydennyskoulutukset
Luonne ja käyttäytyminen	Käyttäytymisen jalostustarkastuksien käyttöönotto <ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan corgin omistajia osallistumaan käyttäytymisen jalostustarkastuksiin • Luodaan rodulle ihanneprofiili • Tuetaan osallistumista toimitsijakoulutuksiin • Järjestetään omia käyttäytymisen jalostustarkastuksia
Käyttöominaisuudet	Järjestetään paimennustaipumustestauksia ja paimennuskoulutuksia Tuodaan esille corgeille sopivaa harrastustoimintaa Järjestetään vuosittaiset mestaruuskilpailut yleisimmissä harrastuslajeissa.
Kansainvälinen yhteistyö	Ollaan aktiivisia yhteydenpidossa muihin corgien rotujärjestöihin

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

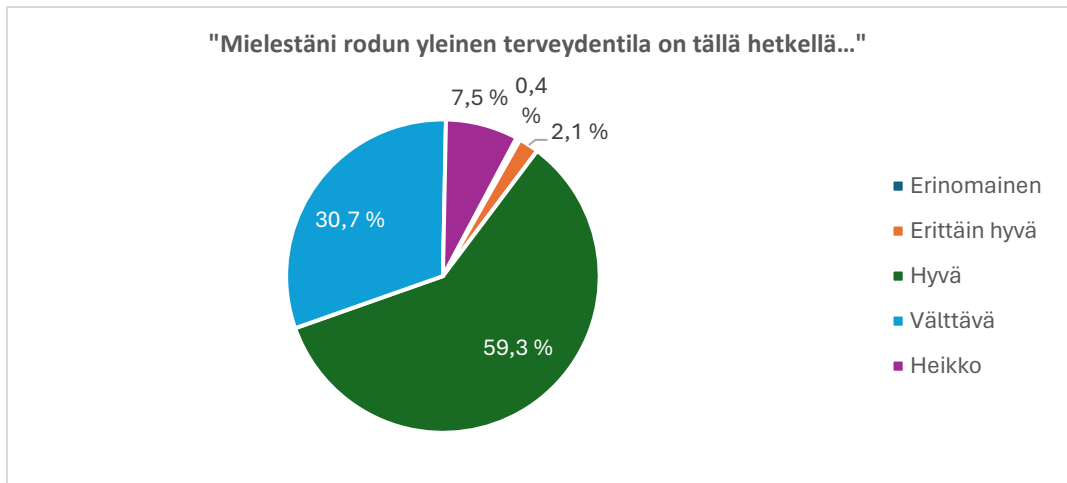
Rotujärjestön terveys- ja käyttäytymiskyselyssä vastaajille on annettu mahdollisuus ottaa kantaa heidän mielestään rodussa esiintyviin heikkouksiin ja vahvuuksiin.



Kaavio 13. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaajat pohtivat myös rodun luonneasioita.

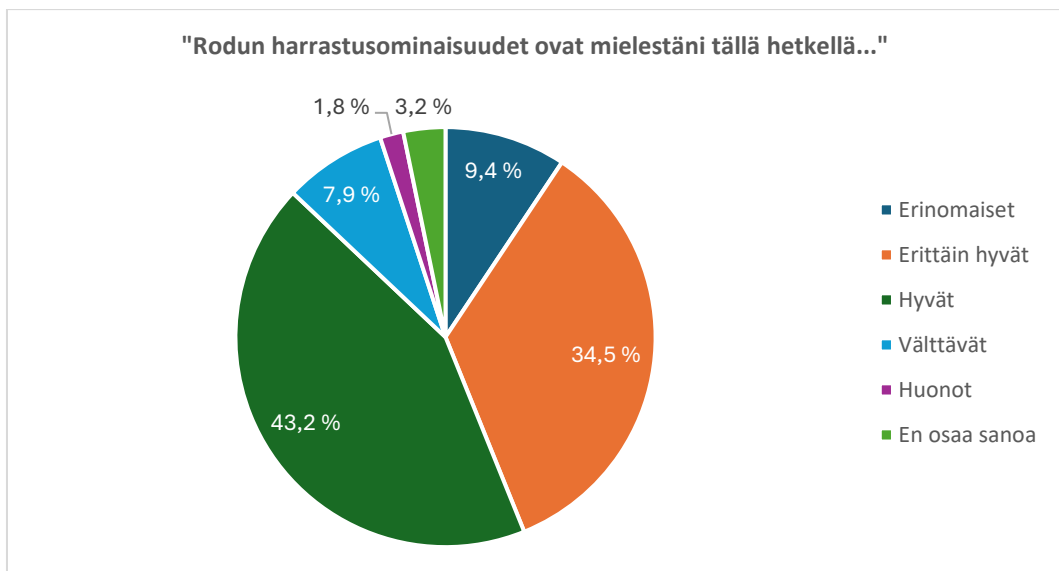
Vastaajat pitivät rotua oppimishaluisena, sopeutuvaisena ja monipuolisena. Vahvuuksiksi nostettiin myös koko, leikkisyys, ystävällisyys, älykkyys ja helppohoitoinen turkki. Vaikkakin suurin osa koki nimenomaan luonteen olevan rodun suurin vahvuus, osa vastaajista koki rodussa esiintyvän liikaa arkuutta ja varautuneisuutta. Suurimpana heikkoutena pidettiin luusto- ja nivelsairauksia muutoin perusterveessä rodussa. Haukkuherkkyys oli myös useasti mainittu heikkous sekä liiallinen paimennusvietti.

Rotujärjestön tavoitteena on, että Corgiset-jäsenlehdessä julkaistavat artikkelit ja kasvattajapäivien luonneaiheiset luennot lisäävät rodunharrastajien tietoisuutta luonneasioista ja termistöstä sekä kannustavat osallistumaan erilaisiin luonnetta ja käyttäytymistä mittaaviin testeihin ja kokeisiin.



Kaavio 14. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaajat ottivat myös kantaa rodun yleiseen terveydentilaan.

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä annetuissa vastauksissa osa vastaajista koki nk. tittelijalostuksen uhkaavaksi. On toki ymmärrettävää, että menestyneet koirat, etenkin urokset, vetävät puoleensa jalostusvalintoja suunniteltaessa. Toivottavaa kuitenkin olisi, että näyttelysaavutukset painaisivat valintatilanteissa luonne- ja terveysasioita vähemmän. Rotujärjestö on tarjonnut uroksenomistajille mahdollisuuden tarjota uroksiaan jalostukseen Internet-sivuillaan ja tällä tavoin luonut kasvattajille mahdollisuuden löytää sopiva, ehkä kokonaan aiemmin käyttämätön uros nartulleen.



Kaavio 15. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaajat ottivat kantaa myös welsh corgi cardiganin harrastusominaisuuksiin.

Nelikenttäänalyysi

<p>Vahvuudet</p> <p><u>Rotu</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Monipuolisesti nyky-yhteiskuntaan soveltuva niin kooltaan, luonteeltaan kuin nykyisiltä käyttöominaisuuksiltaan seura- ja harrastekoirana.• Soveltuu monenlaisille ihmisille erilaisiin ympäristöihin. Sopeutumiskykyinen, älykäs ja suuri halu tehdä yhteistyötä ihmisen kanssa.• Karvapeitteeltään helppohoitoinen ja säänkestävä. <p><u>Terveydentila</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Perusterveys, ei yleistyneitä vakavia, helposti kuolemaan johtavia sairauksia.• Pitkäikäisyys. <p><u>Lisääntyminen</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Erinomaiset emo-ominaisuudet. <p><u>Jalostuspohja</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Suomessa ei suuressa määrin orosten liikakäyttöä• Jalostusmateriaalia tuotu ulkomailta ja saatavissa sieltä lisääkin. <p><u>Rotujärjestö</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Laadukas jäsenjulkaisu ja aktiiviset sosiaalisen median viestintäkeinot käytössä.• Aktiiviset alaosastot Itä-Suomessa, Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Pohjois-Suomessa.	<p>Heikkoudet</p> <p><u>Rotu</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Mielikuva rodusta ja sen terveydentilasta etenkin rotua tuntemattomilla kovin huono.• Epävarmat luonteet ja resurssiagressiivisuus.• Ääniherkkyys. <p><u>Terveydentila</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kondrodystrofian vaikutukset luustoon (selkä ja eturaajat) ja niveliin.• Julkisen terveystietorekisterin puutteessa tieto sairauksista jää helposti vain omistajien ja kasvattajien tietoon ”hiljaiseksi tiedoksi”.• Puutteet anatomisessa tasapainossa ja rintalastan pituudessa ovat riskitekijöitä myös terveydelle. <p><u>Lisääntyminen</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Synnytysvaikeudet, sektioiden yleisyys. <p><u>Jalostuspohja</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Merkittävä osa koirista jää nk. kotikoirina terveystarkastamatta ja jalostusmateriaalin ulkopuolelle. <p><u>Rotujärjestö</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Valtakunnallisen yhdistyksen on toisinaan vaikeaa olla lähellä kaikkia jäseniä.
<p>Uhat</p> <p><u>Rotu</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rodun suosion voimakas kasvu tuo mukanaan riskin määrän lisäämiseen laadun kustannuksella ja äärimmilleen vietyinä jopa pentutehtailuun. Tällä on vaikutuksia mm. rodun luonne- ja terveysominaisuuksiin sekä rotutietouteen.• Suosion kasvu voi lisätä kodinvaihtajien määrää.• Eläinten hyvinvointilain asetukset tuovat mukanaan niin voimakkaita rajoitustoimenpiteitä jalostuksen näkökulmasta, että kondrodystrofisen rodun kasvattaminen vaikeutuu merkittävästi. <p><u>Terveydentila</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rodulle ominaiset anatomiset piirteet voivat tuoda mukanaan liioittelua (esim. mataluus, rungon pituus).• Luusto-ongelmien lisääntyminen. <p><u>Lisääntyminen</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Synnytysvaikeudet. <p><u>Jalostuspohja</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Geenipohjan kapeneminen• Lukuisten uusintayhdistelmien vaikutus jalostuspohjaan näkyy vasta vuosien kuluttua <p><u>Rotujärjestö</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rotujärjestön toiminta koetaan kaukaiseksi. Perinteinen yhdistystoiminta ei enää kiinnosta.	<p>Mahdollisuudet</p> <p><u>Rotu</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rodun suosioon vastaaminen rotutietouden jakamisella.• Rodun harrastus- ja luonneominaisuuksien tuominen monipuolisesti esille. <p><u>Terveydentila</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Terveystutkimustulosten lisääminen myös nk. kotikoirien osalta.• Geenitestausmahdollisuuksien lisääntyminen.• Terveystulosten hyödyntäminen jalostusvalinnoissa. <p><u>Lisääntyminen</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Luonnollisesti synnyttävien narttujen arvostus. <p><u>Jalostuspohja</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kasvattajien välisen yhteistyön lisääntyminen.• Uusien sukulinjojen tuominen maailmalta. <p><u>Rotujärjestö</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rotujärjestötoiminnan merkityksen kasvattaminen muuttamalla toimintatapoja nykyaikaa vastaaviksi hyödyntäen esimerkiksi sosiaalisen median keinoja. Yhdistys jalkautuu näin jokaisen corginomistajan lähelle. Yhdistystoiminta koetaan tärkeäksi ja jäsenmäärä kasvaa.• Alaosastotoiminnan alueellisen kattavuus.

Varautuminen ongelmiin

Ongelma	Merkitsee	Varautuminen
Rakenne	Rakenteen puutteet ja ylilyönnit (kulmausten epätasapaino, massiivisuus/keveys). Sopimattomuus harrastekäyttöön.	Lisätään kasvattajien ja omistajien rotutuntemusta. Ulkomuototuomareiden jatkuva koulutus ja toiminnan seuranta.
Jalostuspohjan kaventuminen	Sukusiitosasteen kohoaminen, jolloin perinnölliset- ja autoimmuunisairaudet lisääntyvät. Tuontikoirien samansukuisuus.	Sukutaulujen kriittinen tarkastelu. Pyritään käyttämään erilinjaisia koiria jalostuksessa. Yhteistyö kasvattajien välillä.
Luonne	Luonnetta ei huomioida jalostusvalinnoissa. Tietoisuus rodun luonteen käyttöominaisuuksista heikkenee urbanisoitumisen mukana.	Pyritään lisäämään omistajien ja kasvattajien tuntemusta luonneasioissa. Virallisen käyttäytymisen jalostustarkastusten aloitus. Näyttely- ja koearvostelujen seuranta (luonteiden osalta).
Lisääntyminen	Astutus- ja synnytysoongelmia pidetään normaalina rodussa.	Käytetään jalostukseen koiria, jotka astuvat ja synnyttävät luonnollisesti.
Koiramäärän kasvu	Rodun suosio vaikuttaa määrään ja laatuun, pentukysyntä ohjaa jalostusta. Ei-SKL rekisteröityjen pentujen lisääntyminen.	Urosten omistajien valistaminen vastuusta. Kasvattajien sitouttaminen jalostusentavoiteohjelmaan.
Kasvattajien ja aktiiviharrastajien vähentyminen	Yhdistystyö katsotaan rasitteeksi ja uusia aktiiveja henkilöitä on vaikea löytää. Kasvattajat kokevat byrokratian liian raskaaksi.	Pidetään rotuyhdistyksen toiminta aktiivisena ja kaikille avoimena. Kasvattajien opastus ja koulutus.
Yhteistyö kansainvälisesti	Kulttuurierojen aiheuttamat ongelmat jalostusmateriaalin tuonnissa ja viennissä.	Lisätään yhteistyötä erimaiden rotuyhdistysten hallitusten ja jalostustoimikuntien kesken.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Tehtävä tai projekti	Tavoiteaikataulu
Jalostuksen tavoiteohjelman tunnuslukujen seuranta ja päivitys	Vuosittain
Terveystietopankki	tiedottaminen olemassaolosta jatkuvaa valikoituja raportteja vuosittain Corgiset-lehdessä
Pentueseuralomakkeet	tiedottaminen olemassaolosta jatkuvaa kasvattajien muistuttaminen vuosittain yhteenvetoraportit 2025, 2027, 2029
Luonneprofiilin laadinta	2025
Käyttäytymisen jalostustarkastusten käyttöönotto	2026
Ensimmäisten tulosten analysointi	2028
Ulkomuodon jalostustarkastusten lomakkeiston laadinta	2026
Ulkomuodon jalostustarkastuksien käynnistäminen	2027 mennessä
Ensimmäisten tulosten analysointi	2029

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Suomen Welsh Corgi Seuran jalostustoimikunta analysoi rodusta kertyvän tiedon vuosittain. JTO:n toteutuminen selvitetään vuosittain yhdistyksen toimintakertomukseen sisällytettävässä jalostustoimikunnan osiossa. Tarvittaessa JTO:aa ja muita rodun jalostukseen liittyviä kysymyksiä voidaan käsitellä Suomen Welsh Corgi Seuran vuosikokouksessa tai kasvattajapäivillä. Rodun JTO päivitetään tarvittaessa tällä ohjelmakaudella (2025-2029), ja tarkistetaan 5 vuoden välein. Seuraava viisivuotiskausi on 2030-2034.

7. LÄHTEET

<http://www.kennelliitto.fi>

<http://www.corgiseura.net>

Suomen Welsh Corgi Seura ry vuosikirjat ja Extrat

Suomen Welsh Corgi Seura ry:n aiemmat jalostuksen tavoiteohjelmat

KoiraNet -tietokanta

Terveys- ja käyttäytymiskyselyn yhteenvedot (Tammikuu 2024)